

Socialstyrelsen

Den gode anbringelse

**Videns- og
praksisafdækning 2022**

Viden til gavn

Publikationen er udgivet af:

Socialstyrelsen

Edisonsvej 1

5000 Odense C

Telefon: 72 42 37 00

E-mail: info@socialstyrelsen.dk

www.socialstyrelsen.dk

Udgivet maj 2022

Download eller se rapporten på www.socialstyrelsen.dk.

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse af kilde.

ISBN: 978-87-94059-86-2

Indhold

1. Indledning	6
2. Resumé	10
3. Datagrundlag.....	14
3.1 Litteraturgennemgang.....	15
3.2 Udvælgelse af interviewpersoner.....	15
3.3 Gennemførelse af kvalitative interviews	16
3.4 Workshop med relevante organisationer	16
4. De fysiske rammer og retten til privatliv.....	18
4.1 Hvad viser tidligere undersøgelser?.....	19
4.2 Hvad siger de unge, vi har talt med?.....	20
4.3 Hvad siger de medarbejdere og ledere, vi har talt med?	21
4.4 Interviewpersonernes forslag til, hvordan man kan skabe gode fysiske rammer	22
5. Inddragelse	24
5.1 Hvad viser tidligere undersøgelser?.....	25
5.2 Hvad siger de unge, vi har talt med?.....	26
5.3 Hvad siger de medarbejdere og ledere, vi har talt med?	27
5.4 Interviewpersonernes forslag til, hvordan man kan arbejde med inddragelse	28
6. Venskabsrelationer	30
6.1 Hvad viser tidligere undersøgelser?.....	31
6.2 Hvad siger de unge, vi har talt med?.....	33
6.3 Hvad siger de medarbejdere og ledere, vi har talt med?	34
6.4 Interviewpersonernes forslag til, hvordan man kan styrke anbragte børn og unges venskaber	36
7. Skolegang og fritidsliv	38
7.1 Hvad viser tidligere undersøgelser?.....	39
7.2 Hvad siger de unge, vi har talt med?	41
7.3 Hvad siger de medarbejdere og ledere, vi har talt med?	43
7.4 Interviewpersonernes forslag til, hvordan man kan støtte op om uddannelse og skole.....	44

8. Relationen mellem anbragte børn og unge og medarbejdere på anbringelsesstedet	46
8.1 Hvad viser tidligere undersøgelser?.....	47
8.2 Hvad siger de unge, vi har talt med?.....	48
8.3 Hvad siger de medarbejdere og ledere, vi har talt med?	51
8.4 Interviewpersonernes forslag til, hvordan anbringelsesstedet kan styrke relationen mellem børn og voksne	52
9. Kontakt til familie og netværk	54
9.1 Hvad viser tidligere undersøgelser?.....	55
9.2 Hvad siger de unge, vi har talt med?.....	57
9.3 Hvad siger de medarbejdere og ledere, vi har talt med?	58
9.4 Interviewpersonernes forslag til, hvordan anbringelsesstedet kan arbejde med kontakten til barnets familie og øvrige netværk.....	60
Litteratur	62

1.

Indledning

Hvad kendetegner ”den gode anbringelse”, og hvordan kan man konkret arbejde med at udvikle kvaliteten på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder? Det er de spørgsmål, denne vidensafdækning forsøger at give nogle af svarene på.

I vidensafdækningen er der fokus på børn og unge, der er anbragt på en døgninstitution eller et socialpædagogisk opholdssted. Den seneste undersøgelse af anbragte børn og unges trivsel¹ viser, at blandt unge, som anbringes på institution, oplever 80 pct., at de voksne på anbringelsesstedet altid eller ofte holder af dem. Det tilsvarende tal for unge, anbragt i familiepleje, er 96 pct. Det kan ifølge undersøgelsen skyldes, at plejefamilier har de bedste betingelser for at skabe nogle rammer, hvor unge føler sig holdt af². Trivselsundersøgelsen fra 2018³ påpegede, at børn og unge anbragt på socialpædagogiske opholdssteder og døgninstitutioner typisk har mere komplekse problemer, hvilket kan vanskeliggøre relationerne både indbyrdes mellem de børn og unge, der er anbragt, og mellem barnet/den unge og personalet, og således kan have betydning for børn og unges trivsel, når de er anbragt.⁴

Derudover viser registerdata, at anbragte på institution klarer sig dårligere ved folkeskolens afgangsprøver, ligesom de har et højere fravær i folkeskolen og i mindre grad gennemfører grundskolen sammenlignet med børn og unge, som er anbragt i plejefamilie⁵. Der kan være flere forskellige grunde til dette, herunder blandt andet at anbragte på institutioner ofte er ældre, når de anbringes første gang end anbragte i familiepleje, ligesom der blandt anbragte på institution hyppigere er en ophobning af problembelastninger sammenlignet med anbragte i familiepleje⁶.

Der er i disse år kommet fornyet fokus på, hvad der er god kvalitet i en anbringelse, ikke mindst med regeringens reform ’Børnene først’ i 2021. Børn og unge, som anbringes, bliver i Danmark hovedsagelig anbragt i plejefamilie, på en døgninstitution eller et opholdssted.⁷ Der har de seneste år været fokus på at kvalitetsudvikle familieplejeområdet via lovændringerne i forbindelse med satspuljeinitiativet ”Mere kvalitet i plejefamilie” fra 2018, som blandt andet medførte ny plejefamilietyologi, et nyt ensartet grundkursus og krav om intensiv støtte til plejefamilien og netværksfamilien i starten af en anbringelse.

Formålet med denne vidensafdækning har været at indsamle viden om, hvad der ifølge tidligere undersøgelser og forskellige aktører med viden om anbringelsesområdet kendetegner ”den gode anbringelse”, og hvordan man konkret kan arbejde med at udvikle kvaliteten på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder. Vidensafdækningen er baseret på en litteraturgennemgang og interviews med anbragte og tidligere anbragte unge samt med medarbejdere og ledere på tre anbringelsessteder. Derudover er der afholdt en workshop med repræsentanter fra organisationer med viden om anbringelsesområdet.

1 Lausten & Andreassen (2022).

2 Rambøll (2018). Lausten & Andreassen (2022).

3 Rambøll (2018).

4 Se Socialstyrelsens Vidensportal, hvor det blandt andet fremgår, at børn, der er anbragt hos en plejefamilie, ofte er yngre børn og børn med lettere vanskeligheder. <https://vidensportal.dk/temaer/plejefamilier>.

5 Socialstyrelsens egne beregninger på Danmarks Statistiks Registerdata og data fra Styrelsen for It og Læring.

6 <https://vidensportal.dk/temaer/plejefamilier/malgruppen>.

7 Der er fire forskellige typer af plejefamilier og forskellige typer af institutionsanbringelser, jf. hhv. lovbekendtgørelse nr. 170 af 24.01.2022 om social service, § 66, stk. 1, nr. 1-4 og lovbekendtgørelse nr. 170 af 24.01.2022 om social service, § 66, stk. 1, nr. 6-8.

Formålet med litteraturgennemgangen var at få indblik i den eksisterende viden om, hvad der kendetegner "den gode anbringelse" samt at indkredse vidensafdækningens fokus. På baggrund af litteraturgennemgangen blev der identificeret og udvalgt seks elementer, som ifølge flere af de inkluderede undersøgelser er centrale i forhold til at sikre gode anbringelsesforløb. Formålet med interviewene og workshoppen var efterfølgende at få deltagerne til at kvalificere, supplere og udfolde de centrale elementer. De seks elementer er:

- De fysiske rammer og retten til privatliv
- Inddragelse
- Relationen til de voksne på anbringelsesstedet
- Kontakt til familie og netværk
- Venskabsrelationer
- Skolegang og fritidsliv

Der har været særlig vægt på, at få de unges tanker og perspektiver belyst. Både i interviewene og workshoppen var formålet at indhente deltageres bud på, hvordan døgninstitutioner og opholdssteder konkret kan arbejde med at udvikle kvaliteten i deres praksis.

Vidensafdækningen fokuserer på selve anbringelsen, det vil sige, at den ikke omhandler alt det, der er vigtigt op til selve anbringelsen, herunder for eksempel matchning af barn og anbringelsessted, ligesom den ikke omhandler forløbet efter anbringelsen, for eksempel efterværn.

Vidensafdækningen er målrettet medarbejdere og ledere på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder. Vi håber, den kan bidrage med konkret inspiration til kvalitetsudvikling på anbringelsesstederne ved at beskrive gode praksiserfaringer og sætte fokus på nogle af de elementer, der understøtter den gode anbringelse.

Vidensafdækningen vil også udgøre et bidrag til Socialstyrelsens arbejde på anbringelsesområdet, herunder i forbindelse med udarbejdelse af retningslinjer, og i andres arbejde målrettet metodeudvikling og kvalitetsforbedring på anbringelsesområdet.

Rapportens indhold

Rapporten består af 10 kapitler. Efter dette indledende kapitel præsenteres i kapitel 2 et resumé af vidensafdækningens hovedfund. I kapitel 3 præsenteres datagrundlag og metode. Kapitlerne 4-9 beskriver resultaterne af henholdsvis litteraturgennemgangen, interviewene med anbragte og tidligere anbragte unge samt med medarbejdere og ledere på anbringelsessteder. Kapitlerne er opbygget ens og beskriver seks forskellige temaer, som er identificeret og udvalgt på baggrund af litteraturgennemgangen og de kvalitative interviews. Temakapitlerne indeholder først en beskrivelse af, hvad tidligere undersøgelser har vist om det pågældende tema, derefter beskrives de interviewede anbragte og tidligere anbragte unges perspektiver på temaet og til sidst i hvert kapitel beskrives de interviewede medarbejdere og lederes perspektiver på temaet. Enkelte steder er der desuden indsat input fra deltagerne på workshoppen. I kapitel 10 er en samlet liste over den litteratur, der henvises til i rapporten.

2.

Resumé

Vidensafdækningen er igangsat med det formål at supplere eksisterende viden om, hvad der kendetegner "den gode anbringelse", og hvordan man konkret kan arbejde med at udvikle kvaliteten på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder. Der er fokus på selve anbringelsen og ikke alt det, der er vigtigt op til eller efter anbringelsen. Vidensafdækningen er baseret på en gennemgang af udvalgt litteratur, enkelt- og gruppeinterviews med anbragte og tidligere anbragte unge samt med medarbejdere og ledere på tre anbringelsessteder. Derudover er der afholdt en workshop med deltagelse af repræsentanter fra De Anbragtes Vilkår, Gladsaxe Kommune, Videnscenter for Anbragte Børn og Unge (VABU) og Baglandet.

På baggrund af litteraturgennemgangen er der identificeret og udvalgt seks elementer, som er centrale i forhold til at sikre gode anbringelsesforløb. Elementerne er efterfølgende blevet kvalificeret, udfoldet og konkretiseret via de kvalitative interviews og workshoppen. Elementerne har bidraget til at skabe en struktur for interviewene og efterfølgende for rapportens struktur.

Der er ikke tale om en udtømmende liste over centrale elementer, idet der er flere andre faktorer, som også har betydning for anbringelsesforløbet. Flere undersøgelser peger eksempelvis på, at børn og unges relation til den kommunale sagsbehandler, match af barn og anbringelsessted, kontinuitet i efterindsatsen mv. også kan have betydning for deres trivsel under anbringelsen.⁸ Da vidensafdækningen som nævnt fokuserer på selve anbringelsen og er målrettet medarbejdere og ledere på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder, har vi imidlertid valgt kun at medtage de centrale elementer, som vedrører selve anbringelsen og arbejdet på anbringelsesstedet.

1. De fysiske rammer og retten til privatliv

Der skal være gode fysiske rammer og mulighed for privatliv på anbringelsesstedet. Det indebærer blandt andet, at anbringelsesstedet skal indrettes hyggeligt og hjemligt uden at bære alt for meget præg af at være en institution. Det indebærer, at man som barn eller ung har mulighed for at indrette sit eget værelse, og har mulighed for at have et privatliv. Det vil blandt andet sige ret til at bestemme hvem, der må komme ind på ens værelse og hvornår. Flere af de unge, vi har talt

med, påpeger desuden, at man som anbragt nemt kan komme til at føle sig isoleret, hvis ens anbringelsessted ligger i et landområde, hvor der er langt til nærmeste by, eller hvis man går på anbringelsesstedets interne skole. Det er derfor vigtigt, at have fokus på at give børnene adgang til lokalmiljøet i den eller de byer, som ligger tættest på anbringelsesstedet, herunder for eksempel biblioteker, museer, caféer, butikker, fritidsinteresser mv.

2. Inddragelse i store og små beslutninger og opgaver

Både tidligere undersøgelser og interviewene, som er gennemført i forbindelse med vidensafdækningen, viser, at inddragelse og medbestemmelse er afgørende for børn og unges fornemmelse af en god anbringelse. De unge, vi har talt med, vil gerne inddrages i både store og små beslutninger og opgaver på deres anbringelsessted. Inddragelse indebærer for eksempel inddragelse i planlægningen af dagen, praktiske gøremål og aktiviteter. Det indebærer også at bidrage til udarbejdelsen af handleplaner og ugentlige planer for stedet samt deltage i planlægningen af indflytning på eller udflytning af døgninstitutionen. De tidligere anbragte unge påpeger, at man som anbragt, så vidt muligt, skal inddrages i hverdagsopgaver som for eksempel madlavning, tøjvask og rengøring, så man er klædt på til at klare den slags opgaver efter endt anbringelse. De unge mener desuden, at anbragte skal have mulighed for at deltage i møder, der vedrører dem, hvis de ønsker det. Nogle af dem har oplevet, at møder lægges på tidspunkter, hvor de enten er i skole eller deltager i fritidsaktiviteter, ligesom nogle af dem giver udtryk for, at det er ubehageligt at vide, at hele personalegruppen taler om dem på møder, uden at de ved, hvad der præcist bliver sagt og drøftet.

3. Venskabsrelationer udenfor og på anbringelsesstedet

Anbragte børn og unges venskabsrelationer udenfor og på anbringelsesstedet er afgørende for deres trivsel, og flere faktorer har betydning for anbragte børn og unges muligheder for at skabe venskabsrelationer. Det gælder for eksempel aldersspredningen på anbringelsesstedet, deres adgang til lokalmiljøet, fritidsaktiviteter og sociale medier. De unge, vi har talt med, påpeger at det er vigtigt, at anbragte kan være trygge ved at have venner med hjem på anbringelsesstedet. Nogle af dem har af-

8 Ankestyrelsen (2021A); Ankestyrelsen (2019); SFI (2010).

holdt sig fra at have besøg af venner på deres anbringelsessted, fordi de var bange for, at andre børn på stedet ville forstyrre eller udvise udadreagerende adfærd. De foreslår, at der på anbringelsesstederne skal være mulighed for, at man som anbragt kan være sammen med sine venner uforstyrret. Samtidig er det vigtigt, at personalet opfordrer til at tage venner med hjem og hjælper med at gøre det hyggeligt og trygt, eller hjælper med transport til og fra venner. Det er desuden vigtigt, at anbringelsesstedet støtter op om de venskaber, der opstår mellem børnene på anbringelsesstedet – også efter anbringelsen ved for eksempel at invitere tidligere anbragte børn og unge med til diverse arrangementer på stedet.

4. Skolegang og fritidsliv

En god skolegang er essentiel for anbragte børn og unges trivsel og samtidig en af de stærkeste beskyttelsesfaktorer for, at de får et godt voksenliv. Ifølge deltagerne i vidensafdækningen kan anbringelsesstedet støtte op om børnenes skolegang ved for eksempel at vise interesse for og spørge ind til, hvordan skoledagen har været, tilbyde hjælp til lektier, deltage i forældremøder og øvrige arrangementer på skolen, reagere på skolefravær og spørge ind til drømme om uddannelse og karriere. Derudover skal medarbejdere (for eksempel kontaktpersoner) på anbringelsesstederne have adgang til aula på lige fod med forældrene til ikke-anbragte børn og unge. Ifølge de unge er det desuden vigtigt, at medarbejderne tror på anbragte børn og unge i relation til deres skolegang, og dermed også har positive forventninger til deres skolepræstationer. Det er også vigtigt, at medarbejderne opfordrer til og støtter op om børnenes deltagelse i fritidsaktiviteter både på og udenfor anbringelsesstedet. Det kan for eksempel være ved at støtte op om at gå til noget i fritiden, vise interesse herfor, hjælpe med transport til og fra fritidsaktiviteter og deltage, når der afholdes kampe, koncerter mv.

5. Relationen til de voksne på anbringelsesstedet

Det er ifølge interviewpersonerne og deltagerne på workshoppen helt afgørende for anbragte børn og unges trivsel, at de har en god relation til de voksne på anbringelsesstedet. For at skabe en god relation, er det blandt andet vigtigt, at de voksne viser engagement i

børnene og tager initiativ til aktiviteter med mulighed for én-til-én-kontakt som for eksempel en fisketur, shoppetur eller biograftur osv. Det er også vigtigt, at man som anbragt kan fortælle eksempelvis sin kontaktperson noget i fortrolighed, uden at det deles med resten af personalegruppen, og at man oplyses om det, hvis kontaktpersonen er nødt til at dele det fortalte med resten af personalegruppen. Det, at medarbejderne har de rette personlige og faglige kompetencer, er også afgørende i forhold til at sikre gode relationer mellem børn og voksne, herunder for eksempel viden om konflikt-håndtering og om anbragte børn og unges udfordringer. Derudover mener de unge, at det i højere grad skal være muligt at skifte kontaktperson, hvis relationen ikke fungerer, og at man som anbragt skal have indflydelse på valget af kontaktperson.

6. Kontakt til familie og netværk

Ifølge både tidligere undersøgelser, interviewpersonerne og deltagerne på workshoppen, er det vigtigt, at anbringelsesstederne støtter op om anbragte børns kontakt til forældre, søskende, bedsteforældre og øvrig familie og netværk under anbringelsen, så der er nogle bæredygtige relationer også efter anbringelsen. Det er eksempelvis vigtigt, at familien inviteres med til diverse arrangementer på anbringelsesstedet, så de kan følge med i børnenes liv, og at medarbejderne holder løbende kontakt med forældrene under anbringelsen og orienterer om både de gode og dårlige historier fra børnenes hverdag.

Flere af de unge påpeger, at man som anbragt selv skal have lov til at bestemme, om man vil have samvær med sine forældre, og at man på anbringelsesstederne skal være opmærksomme på børnenes adfærd og humør efter samvær med forældrene, da eksempelvis aggressiv adfærd kan være udtryk for problemer med samværet. Nogle af de ledere, vi har talt med, er imidlertid bekymrede for kommende forventede lovændringer i Barnets Lov, hvor børn og unge som er anbragt skal kunne fravælge samvær med deres forældre, fordi de vurderer, at der kan være en risiko for, at børnene fortryder bruddet med forældrene senere i livet. Det skal, ifølge lederne, i stedet være de professionelle, der vurderer, om det er en god idé, at et barn har samvær med sine forældre.

3.

Datagrundlag

Vidensafdækningen er baseret på følgende datamateriale:

- En litteraturgennemgang.
- Kvalitative interviews med 17 anbragte og tidligere anbragte unge.
- Kvalitative interviews med 8 medarbejdere og 5 ledere på 3 anbringelsessteder.
- En workshop med relevante organisationer.

Vidensafdækningen bestod af tre faser, som beskrives herunder.

3.1 Litteraturgennemgang

Vidensafdækningen blev indledt med en gennemgang af udvalgt relevant litteratur om anbringelsesområdet med særlig fokus på anbringelser på døgninstitutioner og opholdssteder. Formålet var at få indblik i den eksisterende viden om, hvad der kendetegner gode anbringelser for derved at kunne afgrænse vidensafdækningens fokus og udarbejde en interviewguide. Der er inkluderet i alt 19 undersøgelser, forskningsrapporter, bøger mv. fra Danmark, Sverige og Norge. Det har ikke været muligt at gennemføre en systematisk litteratursøgning inden for projektets rammer. Litteraturen er fremsøgt via relevante organisationers hjemmesider, Det Administrative Bibliotek og ved at søge på internettet. Der er udelukkende søgt efter nyere undersøgelser i en nordisk kontekst, da Norden generelt anses som en sammenlignelig region. Derudover har der i litteratursøgningen været fokus på undersøgelser af anbragte børn og unges perspektiver på "den gode anbringelse", og på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder.

På baggrund af litteraturgennemgangen blev der identificeret og udvalgt seks elementer, som ifølge flere af de inkluderede studier er centrale i forhold til at sikre gode anbringelsesforløb. Interviewguiden blev bygget op omkring disse elementer og er blevet brugt til interviews med anbragte og tidligere anbragte unge samt medarbejdere og ledere på anbringelsessteder.

3.2 Udvælgelse af interviewpersoner

I vidensafdækningens anden fase blev der afholdt møder med De Anbragtes Vilkår (DAV)⁹ og Baglandet¹⁰. Formålet var at få input til, hvordan vi kunne rekruttere tidligere anbragte unge til at deltage i interviews og få hjælp til at kontakte mulige interviewpersoner.

Derudover blev de fem socialtilsyn kontaktet med det formål at få dem til at udpege døgninstitutioner og opholdssteder, som tilsynene, på baggrund af deres kvalitetsmålinger, vurderer, har en høj kvalitet i deres arbejde. Tre af tilsynene vendte tilbage med i alt 26 forskellige bud på anbringelsessteder, som tilsynene vurderer har en høj kvalitet i deres arbejde. På baggrund af tilsynenes input blev der udvalgt og taget kontakt til seks anbringelsessteder, hvoraf tre takkede ja til at deltage i undersøgelsen. I udvælgelsen af anbringelsessteder var der fokus på geografisk spredning og anbringelsestype.

De interviewede anbragte unge samt medarbejdere og ledere kommer alle fra de tre anbringelsessteder. Det er lederne på anbringelsesstederne, der har inviteret de unge til at deltage i undersøgelsen. De tidligere anbragte, som vi interviewede, er alle medlemmer af De Anbragtes Vilkår.

I udvælgelsen af interviewpersoner blandt de unge ønskede vi en nogenlunde ligelig fordeling af anbragte og tidligere anbragte unge ud fra en formodning om, at der kan være forskel på, hvad den unge vurderer som afgørende for et godt anbringelsesforløb, afhængigt af om vedkommende er i gang med et anbringelsesforløb eller har fået anbringelsen på afstand. Vi har desuden interviewet unge på de ældste alderstrin, fordi deres alder giver bedre mulighed for at reflektere over og sætte ord på den gode anbringelse sammenlignet med unge på de lavere klassetrin. Vi bad derfor lederne på de tre anbringelsessteder netop invitere anbragte unge på de ældste klassetrin til at deltage i undersøgelsen.

9 De Anbragtes Vilkår er en interesseorganisation stiftet af tidligere anbragte. Organisationen arbejder for og med både nuværende og tidligere anbragte for at skabe et godt og styrket anbringelsesområde. <https://www.deanbragtesvilkar.dk/>.

10 Baglandet er et kontaktsted for mennesker, som har været anbragt udenfor hjemmet under deres opvækst, og et sted, hvor man kan få vejledning, støtte og opbakning til at komme videre i livet. <https://www.baglandet.org/>.

3.3 Gennemførelse af kvalitative interviews

Der blev i vidensafdækningens tredje fase gennemført kvalitative enkelt- og fokusgruppeinterviews med otte anbragte unge og ni tidligere anbragte unge med henblik på at undersøge, hvad der kendetegner det gode anbringelsesforløb. De interviewede unge var i alderen 13-37 år. Tre af interviewene med anbragte unge er gennemført som enkeltinterviews efter interviewpersonernes eget ønske. Derudover er der gennemført to gruppeinterviews med deltagelse af tre anbragte unge ved hvert interview. Interviewene blev gennemført på de anbringelsessteder, hvor de unge bor.

Der er gennemført tre fokusgruppeinterviews med deltagelse af tre tidligere anbragte unge ved hvert interview, dvs. i alt ni tidligere anbragte unge. Interviewene blev gennemført i henholdsvis Århus, Odense og København.

Derudover er der gennemført kvalitative fokusgruppeinterviews med otte medarbejdere og fem ledere fra de tre ovennævnte anbringelsessteder.

Formålet med interviewene var at undersøge, hvad der ifølge interviewpersonerne kendetegner et godt anbringelsesforløb. Alle interviewene blev derfor indledt med en øvelse, hvor interviewpersonerne blev bedt om at overveje og notere på post-it-sedler, hvad de mener kendetegner et godt anbringelsesforløb. Efterfølgende blev de bedt om at uddybe de noterede pointer. Herefter blev interviewpersonerne præsenteret for de centrale elementer for god anbringelse, som blev identificeret via litteraturgennemgangen. Formålet var dels at få dem til at kvalificere og udfolde elementerne, dels at få dem til at komme med bud på, hvordan døgninstitutioner og opholdssteder konkret kan arbejde med de centrale elementer og på den måde sikre gode anbringelsesforløb.

Der var et stort sammenfald mellem de pointer, interviewpersonerne noterede under øvelsen, og de centrale elementer for god anbringelse, som blev indkredset via litteraturgennemgangen. Der blev dog også noteret en række øvrige elementer, som ifølge interviewpersonerne er vigtige i forhold til at sikre gode anbringelsesforløb, herunder eksempelvis muligheden for at deltage i fritidsaktiviteter under anbringelsen, fokus på opstarten af anbringelsen og på barnets styrker mv.

3.4 Workshop med relevante organisationer

I vidensafdækningens tredje og sidste fase blev der afholdt en workshop med deltagelse af repræsentanter fra DAV, Gladsaxe Kommune¹¹, Videnscenter for Anbragte Børn og Unge (VABU)¹² og Baglandet¹³. Formålet med workshoppen var blandt andet at præsentere deltagerne for de centrale elementer for god anbringelse, som blev identificeret på baggrund af litteraturgennemgangen og interviewene med anbragte/tidligere anbragte unge samt medarbejdere og ledere på anbringelsessteder. Derudover var formålet at få deltagerne input til, hvordan elementerne kan kvalificeres, og deres bud på, hvordan døgninstitutioner og opholdssteder konkret kan arbejde med elementerne.

Workshoppen blev ligesom interviewene indledt med en øvelse, hvor deltagerne skulle overveje og notere, hvad de mener kendetegner et godt anbringelsesforløb og med mulighed for at uddybe pointerne efterfølgende. Ligesom under interviewene nævnte workshopdeltagerne mange af de centrale elementer for god anbringelse, som også blev identificeret via litteraturen. Vi har enkelte steder i temakapitlerne indsat pointer, som fremkom under workshoppen, og som ikke blev nævnt under interviewene. Vi har dog valgt ikke at lave selvstændige afsnit om resultaterne fra workshoppen, fordi der netop var stort sammenfald med de pointer, som fremkom under interviewene.

11 Gladsaxe Kommune indgår aktuelt i et samarbejde med De Anbragtes Vilkår om at forbedre forholdene for børn i Gladsaxe Kommune, som er anbragt udenfor hjemmet.

12 VABU er et kommunalt videnscenter i socialforvaltningens faglige stab i Københavns Kommune. Videnscentret arbejder med produktion og udvikling af viden om anbringelser af udsatte børn og unge – både i familiepleje og på institution.

13 Baglandet er et kontaktsted for tidligere anbragte.

4.

De fysiske rammer og retten til privatliv

”Selvfølgelig er det en institution, men det handler meget om at gøre det så hjemligt som overhovedet muligt”

Leder på døgninstitution

4.1 Hvad viser tidligere undersøgelser?

De fysiske rammer og muligheden for at have et privatliv på anbringelsesstedet har betydning for anbragte børn og unges trivsel^{14,15}. I litteraturen peges der på, at nedenstående forhold har betydning for børn og unges trivsel.

Anbringelsesstedets geografiske placering

Det kan være vanskeligt at finde den rette placering for et anbringelsessted. Når man skal anbringe et barn eller en ung person, må man overveje, hvordan barnets eller den unges udvikling og trivsel understøttes bedst. I litteraturen peges der for eksempel på, at det kan have en negativ indvirkning på anbragte børn og unges trivsel, hvis de er tæt på deres tidligere nærmiljø. Samtidig må man dog også overveje, om nærmiljøet har en positiv indvirkning på barnet eller den unge.¹⁶ Det kan også have en negativ betydning for barnet, hvis anbringelsesstedet er placeret for langt væk fra familie, fritidsliv og skole.

Inddeling af børn og unge i mindre grupper

En undersøgelse fra ankestyrelsen gennemført i 2019 viser, at anbragte børn og unge samt medarbejdere finder det positivt, når de fysiske rammer giver mulighed for at inddele børnene i mindre grupper. Flere anbragte børn og unge beskriver nemlig i undersøgelsen, at det kan være forstyrrende for dem at være sammen med andre mennesker, og at de har brug for at trække sig fra fællesarealerne og samvær. Når anbringelsesstedet inddeler børn og unge i mindre grupper, er det muligt at tage højde for anbragte børn og unges forskellige behov, ligesom det kan give børnene og de unge ro¹⁷.

Det er vigtigt med en følelse af hjemlighed

Trivselsundersøgelsen fra 2022¹⁸ finder, at 41 pct. af de anbragte unge føler sig meget hjemme på institutionen, hvor de er anbragt. Endvidere viser undersøgelsen, at unge på institution og nyanbragte unge i højere grad end andre anbragte unge i mindre grad oplever, at de føler

sig hjemme og trygge på anbringelsesstedet og føler sig holdt af på anbringelsesstedet. Desuden er drenge langt mere tilbøjelige til at føle sig meget hjemme på anbringelsesstedet end pigerne. Unge i familiepleje føler sig langt mere hjemme end unge på institution, og unge, der har været anbragt i 5 eller flere år, oplever i langt højere grad end unge, der har været kortere tid i anbringelse, at de føler sig meget hjemme på anbringelsesstedet. Trivselsundersøgelsen fra 2022 skelner, i modsætning til trivselsundersøgelsen fra 2018, ikke mellem anbringelse på socialpædagogiske opholdssteder og døgninstitutioner.

Børn og unge skal have mulighed for privatliv og føle sig trygge

Det er vigtigt, at børnene har mulighed for at trække sig tilbage til eget værelse og have oplevelsen af, at de har et privatliv. Følelsen af tryghed er også en afgørende faktor for at opleve, at anbringelsen opleves som god. VIVE's undersøgelse af anbragte børn og unges trivsel viser, at 60 pct. af unge anbragte på institution oplever, at de har tilstrækkeligt med privatliv, og at de føler sig trygge på anbringelsesstedet.¹⁹ VIVE's undersøgelse viser imidlertid stor forskel på, hvordan piger og drenge oplever deres anbringelse. Drenge oplever for eksempel en højere grad af tryghed på anbringelsesstedet end piger. I VIVE's undersøgelse belyses det også, hvordan unges oplevelse af anbringelsen varierer alt efter anbringelsens varighed. Unge, der har været anbragt i 5 år eller længere, oplever i langt højere grad, at de føler sig meget hjemme på anbringelsesstedet end unge, der har været kortere tid i anbringelse.²⁰

14 Ankestyrelsen (2019).

15 De Anbragtes Vilkår (2021).

16 Ankestyrelsen (2019).

17 Ankestyrelsen (2019).

18 Lausten & Andreasen (2022).

19 Lausten & Andreasen (2022).

20 Lausten & Andreasen (2022).

4.2 Hvad siger de unge, vi har talt med?

De unge, vi har talt med, bekræfter i høj grad, at de fysiske rammer og retten til privatliv har en betydning for anbragte børn og unges trivsel på anbringelsesstedet. Nedenfor er det beskrevet, hvad de unge peger på som værende af betydning for de fysiske rammer på anbringelsesstedet og muligheden for privatliv.

Anbringelsesstedet skal indrettes som et hjem

Indretningen og atmosfæren har en vigtig betydning for anbragte unge. De interviewede anbragte og tidligere anbragte unge synes, at det er flovt, hvis de har venner med hjem, og det første, som møder dem på døgninstitutionen er dørskilte med "forstander" og "viceforstander" eller en tavle med oversigt over, hvem der er på arbejde lige nu. De nævner også at det giver et meget institutionsagtigt præg, når der er lange gange med soveværelser på hver side.

Deltagerne på workshoppen påpeger i relation til temaet om de fysiske rammer, at reglerne om databeskyttelse (GDPR-reglerne) til en vis grad spænder ben for anbringelsesstedernes muligheder for at indrette institutionerne hjemligt. Eksempelvis er det ikke muligt at have billeder af børnene hængende på væggene, ligesom man har i mange private hjem. I forlængelse heraf påpeger de, at det på grund af GDPR-reglerne heller ikke er muligt, at indsætte billeder fra anbringelsen i et fotoalbum, som nogle børn og unge får med sig, når de fraflytter et anbringelsessted, og som samler hændelser og fortællinger om barnets liv og dermed bidrager til at skabe en sammenhæng i deres livsfortælling.

De unge ønsker indflydelse på anbringelsesstedets indretning og adgang til privatliv

Nogle af de interviewede unge fortæller, at de nok ville passe bedre på deres møbler, hvis det ikke i forvejen var nedslidte møbler. Flere af de unge vil også gerne have indflydelse på, hvordan fællesområderne indrettes samt på indretningen af deres egne værelser.

De unge ønsker at bo på et sted, hvor de voksne har respekt for deres privatliv, og hvor fællesarealerne og enkeltværelserne er indrettet i samarbejde med de unge, som bor der.

Der skal være adgang til lokalmiljøet

Flere af de unge, vi har talt med, påpeger, at man som anbragt nemt kan komme til at føle sig isoleret, når anbringelsesstederne ligger på landet, hvor der er langt til nærmeste by. Derudover har nogle anbringelsessteder interne skoler, og enkelte af de interviewede unge oplever derfor, at de sjældent kommer udenfor deres anbringelsessted, når de går på den interne skole. De mener derfor, at det er vigtigt, at de ansatte på anbringelsesstederne har fokus på at give børnene adgang til lokalmiljøet, herunder for eksempel biblioteker, museer, caféer, butikker mv. ved for eksempel at være villige til at bringe og hente børnene i byen, hjælpe dem med at tjekke tog- og bustider mv. Derved vil de, ligesom andre børn og unge, få mulighed for at se og spejle sig i andre mennesker, end dem de bor sammen med – at møde virkeligheden, som en af de unge siger.

4.3 Hvad siger de medarbejdere og ledere, vi har talt med?

Personalet på anbringelsesstederne bekræfter i høj grad at de fysiske rammer og anbragte børn og unges mulighed for privatliv er afgørende i en anbringelse. Personalet er for eksempel optaget af, at anbringelsesstedet skal have hjemligt præg, og at de unge har mulighed for at have et privatliv. Personalet peger på, at det er vigtigt at styrke anbragte børn og unges følelse af, at stedet er deres hjem. Nedenfor er det beskrevet, hvad medarbejdere og ledere peger på som værende af betydning de fysiske rammer på et anbringelsessted.

Anbringelsesstedet skal have et hjemligt og "normalt" præg

Medarbejdere og ledere på anbringelsessteder understreger, at det handler om at gøre det hjemligt på institutionen. I forlængelse af det beskriver de, at det handler om at gøre det "normalt". Børnene skal ikke fremtræde anderledes på baggrund af indretningen eller de praktiske ting omkring institutionen, for eksempel ved tydelig overvågning, vagtskemaer, der hænger fremme, og skiltning omkring personalet.

Børn og unge har ret til privatliv

Det er centralt, at børn og unge på anbringelsessteder oplever, at de har noget tid til sig selv, at de har mulighed for privatliv, og at deres ret til privatliv bliver respekteret. Medarbejderne og lederne på anbringelsesstedet fortæller for eksempel, at de altid banker på døren og spørger, om de må komme ind, og at de prioriterer, at børnene kan opholde sig i mindre grupper.

Styrke børn og unges følelse af, at det er deres hjem

Medarbejderne og lederne vil gerne understøtte børn og unges ejerskab over institutionen og fællesarealerne. På den måde styrker de følelsen af, at det er børnenes hjem. De giver udtryk for, at de prioriterer, at de unge skal være med til at indrette institutionen, og lærer dem, at man skal passe på tingene. For at styrke ejerskabet vil de også gerne hænge billeder op af børnene, der bor der. Det nævnes i den forbindelse, at man skal være opmærksom på GDPR-reglerne, da disse kan sætte nogle grænser for deling af billeder.

Det er centralt, at alle børn og unge, der kommer til institutionen, føler sig velkomne. Her arbejder personalet med, at den unge, som ankommer, kan være med til at male sit værelse og købe små indretningsting. Det skal bidrage til, at den unge føler ejerskab over sit eget værelse. Deres private værelse skal være rart og hjemligt.

4.4 Interviewpersonernes forslag til, hvordan man kan skabe gode fysiske rammer

- + Medarbejdere skal sammen med anbragte børn og unge lave regler for, hvornår man må komme ind på værelserne.
- + Børn og unge, der er anbragt, skal selv have mulighed for at indrette deres værelse, eventuelt med hjælp fra en medarbejder.
- + Børn og unge, der er anbragt, skal inddrages i indretning af fællesarealerne.
- + Institutionen indrettes hjemligt, for eksempel med planter, billeder, bløde puder, TV- og besøgsstue osv.
- + Anbragte unge og medarbejderne skal sammen lave regler for de unges deltagelse i forbindelse med oprydning og rengøring.
- + Medarbejderne skal hjælpe børnene med at komme til og fra fritidsaktiviteter, venner udenfor anbringelsesstedet.

5.

Inddragelse

"Inddragelse er både noget, som relaterer sig til sagen, men det er også inddragelse i mit eget liv".

Tidligere anbragt ung

5.1 Hvad viser tidligere undersøgelser?

For at sikre en god anbringelse er det afgørende, at børn og unge, der er anbragt, har medbestemmelse og bliver inddraget i beslutninger og forhold, der vedrører dem.²¹ I en undersøgelse belyses det for eksempel, hvordan børn og unges erfaringer og synspunkter skal tages alvorligt, fordi børn og unges indflydelse på egen hverdag er en forudsætning for høj faglig kvalitet i arbejdet på døgntilbuddet. Når børn og unge får mulighed for at blive inddraget i beslutninger, får beslutningerne større legitimitet og styrker forudsigeligheden af deres livssituation²². Samtidig peger flere undersøgelser på, at børn og unge, der er anbragt, ikke oplever sig reelt inddraget, men at de derimod kun bliver symbolsk inddraget eller slet ikke inddraget²³. I forlængelse af dette peger flere undersøgelser på, at børn og unge ønsker at blive inddraget mere i deres egen sag²⁴.

Tilpasset, åben og ærlig information

For at børn og unge skal kunne være med til at tage beslutninger om eget liv, skal de have tilpasset åben og ærlig information om det, de skal tage stilling til.²⁵ I en erfaringsindhentning fra 2005 skriver Nielsen m.fl., at det er de professionelle, der har ansvaret for dialogen med børn og unge. Dernæst at barnets og den unges ønsker om tillid og fortrolighed skal respekteres af de professionelle. De påpeger, at dialogen med børn og unge har flere formål: At give informationer, der er afgørende for dem, at få kendskab til deres viden og perspektiv, at give dem omsorg og hjælpe dem med det, de slås med af bekymringer, savn, sorg, skyld osv. og at høre deres ønsker og inddrage ønskerne i overvejelserne om, hvad der skal ske.²⁶

En forudsætning for en vellykket anbringelse er at undersøge hvad, der er bedst for barnet eller den unge. Børn og unges deltagelse er grundlæggende i en sådan undersøgelse. Den svenske Barnombudsmanden gør opmærksom på, at det har negative konsekvenser, når barnets eller den unges behov ikke matcher med anbringelsesstedet, idet risikoen for en afbrudt anbringelse i givet fald øges.²⁷

Oplevelsen af at blive inddraget

Undersøgelsen af anbragte børn og unges trivsel fra 2018²⁸ finder, at børn anbragt på socialpædagogiske opholdssteder i højere grad end børn på andre anbringelsesformer bliver taget med på råd. Blandt børn og unge på socialpædagogiske opholdssteder svarer 45 pct., at de er taget med på råd. Tallene for henholdsvis døgninstitutioner, familiepleje og netværkspleje er 21 pct., 23 pct. og 33 pct. I den seneste undersøgelse af anbragte børn og unges trivsel fra 2022 fremkommer fortsat, at unge, der er anbragt på institution i højere grad end unge, der er anbragt i familiepleje, svarer at de bliver inddraget og taget med på råd forud for og under anbringelsen.²⁹

En undersøgelse viser endvidere, at det er vigtigt, at børn og unge bliver inddraget ved organisatoriske ændringer på deres anbringelsessted, for eksempel at børn og unge orienteres om ændringer i vagtplanen, eller når der kommer nye ansatte³⁰.

21 Andersen og Hansen (2019); Ankestyrelsen (2021A); Rasmussen et al. (2020); Børnerådet (2012); Ankestyrelsen (2019); Socialstyrelsen (2019).

22 Ormstad m.fl. (2020).

23 Jensen (2014).

24 Bengtsson og Olsen (2021).

25 Nielsen m.fl. (2005).

26 Nielsen m.fl. (2005, s. 135).

27 Barnombudsmanden (2019).

28 Rambøll (2018).

29 Lausten & Andreassen (2022).

30 Barneombudet (2020).

5.2 Hvad siger de unge, vi har talt med?

De unge, vi har talt med, bekræfter i høj grad, at det er vigtigt, at børn og unge, der er anbragt, bliver inddraget i såvel selve anbringelsen samt hverdagsgøremål. Det er afgørende for anbragte børn og unges trivsel, at de inddrages og høres. Nedenfor er det beskrevet, hvad de unge peger på som værende af betydning for inddragelsen.

Ønsker at blive inddraget i små og store spørgsmål

De interviewede unge vil gerne inddrages i beslutninger, der vedrører deres hverdag samt i beslutninger relateret til deres anbringelse. I hverdagen vil de for eksempel gerne inddrages i planlægningen af dagen, praktiske gøremål og aktiviteter. I forhold til beslutninger vedrørende deres anbringelse vil børn og unge, der er anbragt, gerne bidrage til handleplaner, der skal udarbejdes eller ændres og deltage i planlægningen af indflytning på eller udflytning af døgninstitutionen.

Skal inddrages i hverdagsopgaver

I interviewene med tidligere anbragte og anbragte unge fremhæver flere af dem, at det var vigtigt, at man som anbragt blev inddraget i hverdagsopgaver som for eksempel madlavning, tøjvask og rengøring. Flere af de unge har oplevet, at de ikke er godt nok klædt på til at leve en tilværelse alene efter en endt anbringelse, fordi de mangler nødvendige kompetencer i hverdagen som madlavning. Derudover fortæller flere, at de kun har erfaring med at lave mad til mange mennesker, hvorfor det kan opleves som udfordrende, når man kun skal lave mad til sig selv.

I forbindelse med ovenstående huslige opgaver fremhæver de tidligere anbragte unge også, at personalet gerne må tænke deres hverdag ind i opgaveløsningen. Det kan for eksempel virke uoverskueligt for en ung at bidrage til rengøring og andre opgaver, når de har haft en fuld dag i skole eller på arbejde, men dette betyder ikke, at de ikke vil deltage. Nogle unge foreslog, at de tager rengøringen de dage, hvor de enten ikke er i skole eller på arbejde.

Det skal være muligt at deltage i møder

På de anbringelsessteder, hvor de interviewede unge bor eller har boet, fortæller de, at det pædagogiske personale med jævne mellemrum afholder møder om børnene og de unge. Det vil sige møder om de enkelte børn og unge og med deltagelse af alle medarbejdere. Nogle af de unge giver udtryk for, at det er ubehageligt at vide, at personalegruppen taler om dem uden at vide, hvad der præcist bliver sagt og drøftet på møderne. De mener, at en anbragt som udgangspunkt skal have mulighed for at deltage i alle dele af et møde, som omhandler ham eller hende. En af deltagerne på workshoppen påpeger imidlertid omvendt, at anbragte børn og unge ikke skal deltage i alle møder, men at de voksne også skal kunne drøfte det enkelte barn, uden at barnet deltager.

Derudover fremholder de interviewede unge, at det er problematisk, når møder på anbringelsesstedet samt møder, der afholdes i kommunen, placeres i barnets skoletid. Det er derfor vigtigt at tage hensyn til børnenes skoletid samt vurdere, om det er muligt at afholde mødet i andet tidsrum.

5.3 Hvad siger de medarbejdere og ledere, vi har talt med?

Personalet på anbringelsesstederne bekræfter i høj grad, at det er vigtigt at anbragte børn og unge inddrages i såvel deres egen anbringelsessag samt i hverdagsgøremål. Personalet peger på, at barnet skal inddrages i så mange beslutninger som muligt, men at man også skal tage højde for barnet eller den unges alder. Nedenfor er det beskrevet, hvad medarbejdere og ledere peger på som værende af betydning for inddragelsen.

Børn og unge skal inddrages

Medarbejdere og ledere på anbringelsessteder mener, at børn og unge der er anbragt skal inddrages i så mange beslutninger som muligt, og at de som ansat på et anbringelsessted har en vigtig opgave med at skabe gennemsigtighed i inddragelsen. Det er vigtigt, at der tages højde for det pågældende barns ønske om inddragelse samt ressourcer til at blive inddraget. Det kræver nemlig mange ressourcer fra barnet at blive inddraget i beslutningsgange i forbindelse med anbringelse eller andre vigtige livsbeslutninger som for eksempel valg af skole. Medarbejdere og ledere understøtter dog, at børnene skal inddrages, hvis de ønsker at blive det. Derudover er det også vigtigt at respektere, hvis de ikke ønsker at blive inddraget.

Tag hensyn til barnets eller den unges alder

Der bør, ifølge de interviewede medarbejdere, være forskel på, hvor meget et barn på 8 år inddrages, og hvor meget en ung på 17 inddrages. Derudover kan der være forskellige faktorer, som medarbejdere må tænke ind i spørgsmålet om inddragelse. Når man taler om inddragelse, er det udover alder, vigtigt at overveje den unges ressourcer og overskud. Det er også vigtigt at give den unge god information om, hvorfor den unges perspektiv er centralt at afdække.

Hjælp den unge til at se konsekvenserne af de forskellige valg

Medarbejdere og ledere peger på, at de skal hjælpe barnet og den unge til at forstå og overskue, hvilke konsekvenser deres valg har. Hvis en ung eksempelvis

vælger, at hun eller han ikke har overskud til at se sin mor i weekenderne længere, så er det ifølge personalet vigtigt, at man som medarbejder hjælper den unge til at se situationen fra flere sider (mentalisere) og hjælper den unge til at gennemtænke konsekvenserne. På den måde bliver den unge inddraget og træffer selv sine beslutninger.

Beslutninger i de anbragte børns og unges liv og hverdag

Medarbejdere og ledere på anbringelsesstederne er i høj grad enige med de interviewede unge, når man taler om inddragelse. Ifølge personalet relaterer inddragelse sig til aktiviteter forbundet med barnets eller den unges hverdag under anbringelsen, herunder skole og fritidsaktiviteter. Her kan medarbejderne med fordel inddrage børnene og de unge i valg af mad, indretning af værelset, valg af fritids- og ferieaktiviteter samt i samvær med familie. I forbindelse med aktiviteter kan der nogle gange opstå spændinger og konflikter, da de unge ikke altid er indstillet på at skulle inddrages og deltage i fællesaktiviteterne på anbringelsesstedet.

Det er afgørende, at man også giver rum til, at de unges holdninger gælder, når man arbejder med inddragelse. En ansat på en døgninstitution påpegede, at de ansatte på institutionerne må følge inddragelsen til dørs forstået på den måde, at når barnet eller den unge er blevet hørt i beslutninger, må der skabes transparens omkring den endelige beslutning.

5.4 Interviewpersonernes forslag til, hvordan man kan arbejde med inddragelse

- + Inddragelse bør være en løbende proces, som tænkes ind i hele sagsbehandlingsforløbet samt i barnets eller den unges hverdag på anbringelsesstedet.
- + Børn og unge, der er anbragt, vil gerne inddrages i beslutninger og møder vedrørende deres anbringelse.
- + Børn og unge, der er anbragt, vil gerne inddrages i hverdagsopgaver som madlavning, rengøring mv. under hensyntagen til deres øvrige aktiviteter såsom skole, fritidsaktiviteter mv.
- + Ansatte på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder skal tage hensyn til, at børn og unge er forskellige, og at anbragte derfor skal informeres og inddrages med afsæt i deres alder samt ressourcer og overskud.
- + Ansatte på døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder skal hjælpe børn og unge, der er anbragt, til at anskue deres valg fra forskellige perspektiver og hjælpe dem til at forstå og overskue konsekvenserne af deres handlinger.

6.

Venskabsrelationer

"Det betyder rigtig meget, at man har nogle jævnaldrende, som man kan spejle sig i".

Leder på døgninstitution

6.1 Hvad viser tidligere undersøgelser?

Nære relationer, herunder gode venskaber, har en direkte indflydelse på børn og unges selvværd og personlighed, hvilket har betydning for deres udvikling og trivsel.³¹ Det er derfor vigtigt, at børn og unge, der er anbragt, oplever at blive anerkendt gennem deres relationer både fra familien, omsorgspersoner og ansatte på anbringelsesstedet

Flere undersøgelser peger således på, at det er vigtigt at arbejde med at styrke anbragte børn og unges venskabsrelationer. I en undersøgelse fra 2019 gennemført af ankestyrelsen peges der på flere forskellige forhold, som spiller ind, i arbejdet med anbragte børn og unges venskabsrelationer. Det gælder barnets eller den unges fritidsinteresser, skolegang, virtuelle fællesskaber og brugen af sociale medier, aldersspredningen på anbringelsesstedet samt tilknytningen til lokalmiljøet og vennegrupper. I den sammenhæng er det afgørende at bemærke, at der kan være en dobbelthed i barnets eller den unges tilknytning til lokalmiljøet og vennegruppen. Enkelte børn og unge anbringes for eksempel væk fra lokalmiljøet og eksisterende vennegrupper, fordi det vurderes at have en negativ indvirkning på barnet eller den unge, hvorimod at det andre gange vurderes vigtigt, at barnet eller den unge anbringes i nærhed af lokalmiljøet og den unges sociale omgangskreds.

I de følgende afsnit udfoldes det, hvordan de ovenstående forhold har betydning for anbragte børn og unges trivsel.

Ensomhed og trivsel på anbringelsesstedet

I Ankestyrelsens undersøgelse fra 2019 fremgår det, at børn på opholdssteder i lidt højere grad end børn på døgninstitutioner kommer godt ud af det med hinanden. Derimod føler børn på døgninstitutioner sig mere ensomme sammenholdt med børn på opholdssteder. I den forbindelse er det centralt at se nærmere på aldersspredningen på anbringelsesstedet og sammensætningen af børn og unge. Det belyses, hvordan der generelt set er en større aldersspredning på døgninstitutioner end blandt børnene på opholdsstedet, og at det er vigtigt, at børn og unge er anbragt sammen med jævnaldrende venner.

I VIVE's trivselsundersøgelse fra 2022 fremgår det, at flere institutionsanbragte oplever, at de ikke har nogen venner på anbringelsesstedet og, at de er sjældnere ude hos venner og har besøg, end før de blev anbragt.³² Desuden er der flere, der oplever, at de højst har én nær ven. VIVE påpeger også, at pandemien har gjort det mere vanskeligt for især nyanbragte at holde fast i de nære venskaber grundet mindre kontakt med deres venner under pandemien.

Sunde venskaber både udenfor og på anbringelsesstedet

Børn og unge, der er anbragt, er særligt udsat for at opleve at blive "udstødt" på grund af deres anbringelse og årsagen til deres anbringelse. Dette kan både ske i deres sociale netværk både indenfor og udenfor anbringelsesstedet, og når nye sociale relationer skal dannes. For eksempel kan et barn opleve at blive socialt ekskluderet, fordi barnet bor på en døgninstitution, eller fordi barnets forældre har et misbrug og derfor ikke kan varetage forælderrollen. Det betyder, at anbragte børn og unge, kan opleve en ensomhed, som har en stor negativ betydning for deres udvikling og trivsel.³³

I Ankestyrelsens undersøgelse fra 2019 belyses det, hvordan børn og unge, der er anbragt, kan have svært ved at opbygge gode og sunde venskaber både på og uden for anbringelsesstedet, og at de oplever at være ensomme. Det kan være svært for børn og unge, der er anbragt, at opbygge relationer og venskaber til de andre børn, som er anbragte, fordi de hver især har deres egne problematikker, som skinner igennem. Det kan bevirke, at de har svært ved at kommunikere med hinanden, og i sidste ende trækker sig fra fællesskabet.

31 Ankestyrelsen (2019).

32 Lausten & Andreassen (2022).

33 Ankestyrelsen (2019).

Det er vigtigt, at børn og unge, der er anbragt, også etablerer venskaber udenfor anbringelsesstedet, men det kan være svært for dem, da de ofte oplever det som skamfuldt at bo på et anbringelsesstedet. Det kan for eksempel bremse udviklingen af venskaber, hvis anbringelsesstedet har lavet rammer for, hvornår og hvordan de anbragte børn og unge kan lave aftaler, eller hvis børnene og de unge ikke finder det behageligt at have venner med på anbringelsesstedet.

Adgang til sociale medier

Sociale medier og virtuelle fællesskaber har i dag en stor betydning for børn og unges relationer. Gennem sociale medier skaber børn og unge både nye venskaber samt fastholder gamle venskaber, og det kan derfor opleves frustrerende for anbragte børn og unge, når Internettet slukkes om aftenen, eller når de ikke må have adgang til deres egen telefon på anbringelsesstedet³⁴.

Samtidig kan børn og unges anvendelse af sociale medier også medføre nogle negative konsekvenser, som fx indgåelse i usunde relationer online eller forstyrrende beskeder om natten og for lidt søvn³⁵. Det er derfor væsentligt løbende at have øje for den rette balance for omfanget af virtuel kontakt og hvordan den praktiseres.

Socialstyrelsen publicerede i 2020 en faglig vejledning til socialtilsynene til at sætte fokus på emnet 'sociale medier' i vurderingen af tilbuddene.³⁶ Selv om vejledningen er målrettet socialtilsynene, kan den give vejledning og god information til institutionerne, når de søger viden om problemstillinger i forhold til børn og unges anvendelse af sociale medier.

34 Ankestyrelsen (2019)

35 Lund Lisbeth, Sølvhøj Ida Nielsen, Danielsen Dina, Folker, Anna Paldam & Andersen, Susan (2020)

36 Socialstyrelsen (2020).

6.2 Hvad siger de unge, vi har talt med?

De unge, vi har talt med, bekræfter i høj grad, at gode relationer til jævnaldrende både indenfor og udenfor anbringelsesstedet er afgørende for børn og unges trivsel. Nedenfor er det beskrevet, hvad de unge peger på som værende af betydning for gode venskabsrelationer.

De unges venskabsrelationer på anbringelsesstedet og udenfor

Det er vigtigt, at børn og unge, der er anbragt, er trygge ved at have venner med hjem på anbringelsesstedet, og at personalet på anbringelsesstedet kan skabe et rum, hvor barnet kan pleje sine venskabsrelationer. De anbragte unge oplever for eksempel, at det kan være forstyrrende, hvis de yngre børn afbryder deres tid sammen med venner, eller hvis der er en eller flere unge med udadreagerende adfærd. Det er vigtigt, at personalet har mulighed for at tilbyde det pågældende barn eller den unge et trygt rum, hvor de kan være sammen uforstyrret. Samtidig er det vigtigt, at personalet opfordrer børn og unge til at tage venner med hjem.

Flere af de interviewede unge fortæller, at det er vigtigt for dem, at der er andre jævnaldrende på anbringelsesstedet, som de kan være sammen med. Aldersspredningen på anbringelsesstedet er derfor central for, hvilke venskabsrelationer der dannes på tværs i institutionen. Dog beskriver flere af de interviewede unge også, at deres nærmeste venner ikke bor på anbringelsesstedet.

Barnet har brug for hjælp til at danne og fastholde venskaber

Nogle af de interviewede unge fortæller, at de har brug for hjælp til at skabe og fastholde venskabsrelationerne på anbringelsesstedet samt uden for anbringelsesstedet. De uddyber for eksempel, at de selv skal gøre deres egne erfaringer med venskaberne, men at det er vigtigt, at de kan tale med personalet omkring de udfordringer, de oplever i venskaberne.

Flere af de interviewede unge fortæller, at de bliver stigmatiseret på grund af deres anbringelse, og at det som anbragt kan være svært at få venner, fordi andre unge eller deres forældre ofte har mange forestillinger om, hvem de er, og hvorfor de er anbragt. Det er her vigtigt, at anbringelsesstedet kan snakke med de anbragte unge om det og måske tage med på barnets skole og fortælle om, hvor de bor, og hvad det betyder at være anbragt. Derudover er det centralt, at barnet og den unge får hjælp til de praktiske ting omkring venskabsrelationer. Dvs. hjælp til at skabe hyggelige rammer, når de har besøg, hjælp til at komme til og fra venner eller til at finde fritidsaktiviteter, så de kan udvikle deres venskabsrelationer og forebygge eller afhjælpe stigmatisering.

Nogle af de tidligere anbragte unge fortæller, at det er vigtigt, at anbringelsesstedet støtter op om de venskaber, der opstår mellem børnene på anbringelsesstedet – også efter anbringelsen. Det kan være svært at bevare venskaberne, når børn og unge, der har været anbragt fraflytter anbringelsesstedet. Her kan anbringelsesstederne sørge for at invitere tidligere anbragte med til diverse arrangementer på stedet. En af interviewpersonerne fortæller, at tidligere anbragte børn fra hendes anbringelsessted indimellem bliver inviteret med på rejser, når medarbejderne vurderer, at det vil gavne det anbragte barn at få en ven med.

6.3 Hvad siger de medarbejdere og ledere, vi har talt med?

Personalet på anbringelsesstederne bekræfter i høj grad, at gode relationer til jævnaldrende er afgørende for anbragte børn og unges trivsel. Personalet er for eksempel optaget af, at aldersspredningen på anbringelsesstedet er vigtig samt at den digitale kontakt i stigende grad fylder mere i børn og unges netværk. Nedenfor er det beskrevet, hvad medarbejdere og ledere peger på som værende af betydning for anbragte børn og unges venskabsrelationer.

Aldersspredning er vigtig for barnets venskabsrelationer

På flere områder er medarbejdere og ledere på anbringelsesstederne enige med de interviewede unge. Medarbejderne og lederne peger for eksempel på, at aldersspredningen i børnegruppen er vigtig for barnets venskabsrelationer. Flere medarbejdere oplever det som positivt, at aldersspredningen er bred, da det er positivt, at børn og unge, der er anbragt, kan danne relationer på tværs af aldersgrænser og agere rollemodeller for hinanden. Samtidig er de dog opmærksomme på, at de ældre unge ofte oplever, at de yngre børn fylder for meget, og at det ikke er alle unge, der er interesseret i at "lege storesøster".

Børn og unge, der er anbragt, oplever at blive stigmatiseret på baggrund af deres anbringelse

Personalet på anbringelsesstederne er opmærksomme på, at børn og unge, der er anbragt, bliver stigmatiseret på baggrund af deres anbringelse, og at dette har betydning for børnenes venskabsrelationer. Det er derfor vigtigt, at personalet på anbringelsesstedet taler med barnet og den unge omkring dette. Nogle pædagoger taler for eksempel med børnene om, at man ikke behøver at fortælle om sig selv, men godt kan vente med at fortælle, at man er anbragt, hvis man ikke har lyst til at dele det. Derudover er de også opmærksomme på at styrke de unges venskabsrelationer udenfor anbringelsesstedet, for eksempel ved at hjælpe dem med at finde fritidsaktiviteter samt at invitere venner med til aktiviteter på anbringelsesstedet.

Viden om virtuelle fællesskaber er vigtig, når man arbejder med børn og unges venskabsrelationer.

Medarbejdere fra et af anbringelsesstederne fortæller, at der er flere af de unge, som har mange venner i virtuelle fællesskaber. De mødes i den digitale verden, når de spiller eller bruger sociale medier, og flere af de unge vedligeholder venskabsrelationer via den digitale kontakt. Derfor er det vigtigt, at børn og unge, der er anbragt, får lov til at bruge digitale medier, og at pædagogerne hjælper børnene og de unge med at begå sig online. Flere unge anbefaler derfor, at medarbejdere på anbringelsesstederne har øget fokus på digital dannelse.

6.4 Interviewpersonernes forslag til, hvordan man kan styrke anbragte børn og unges venskaber

- + Børn og unge, der er anbragt, skal have mulighed for at gøre deres egne erfaringer med venskaber. Det er vigtigt, at opholdsstedet snakker med den unge eller barnet, når de er bekymret for et venskab.
- + Det er vigtigt, at børn og unge, der er anbragt, har mulighed for at bruge digitale medier, og at personalet har forståelse for, at den digitale kontakt er vigtig for styrkelsen af venskaber.
- + Anbringelsesstederne skal hjælpe børnene med at skabe og vedligeholde venskaber ved for eksempel at opfordre til, at børnene tager venner med hjem, skabe gode rammer for besøg ude fra mv.
- + Anbringelsesstederne skal hjælpe børn og unge, der er anbragt, med at opbygge sociale relationer udenfor anbringelsesstedet som for eksempel på skolen eller i fritidslivet.

7.

Skolegang og fritidsliv

*”Vi fejrer alt, hvad vi kan fejre ved skolen,
fordi det er så vigtigt!”.*

Leder på døgninstitution

7.1 Hvad viser tidligere undersøgelser?

Undersøgelser viser, at en god skolegang er essentiel for et godt børneliv, og at det er den stærkeste beskyttelsesfaktor for, at børn får et godt liv som voksne.³⁷ Andre undersøgelser viser, at tidligere anbragte børn og unge har et markant anderledes skole- og uddannelsesforløb end jævnaldrende, og næsten halvdelen af danske børn og unge, der er anbragt, i Danmark gennemfører ikke folkeskolens afgangseksamen efter 9. klasse.³⁸ Folkeskolens 9. klasseprøver er adgangsbillet til at få en ungdomsuddannelse og eventuelt senere en videregående uddannelse.³⁹ Mange børn og unge, der er anbragt, er enten bagud i deres uddannelsesforløb eller helt udenfor uddannelsessystemet. Det skyldes blandt andet, at børn og unge, der er anbragt, samlet set har et større støttebehov i skolen end øvrige børn og unge⁴⁰. Derudover har tidligere anbragte unge også flere skoleskift end deres jævnaldrende og har i højere grad haft flere perioder helt uden skolegang.⁴¹

Der er begrænset viden om anbragte unges fritidsliv, men både de unge og medarbejdere, som vi har interviewet, peger på, at et godt fritidsliv er en vigtig nøgle til en god anbringelse for anbragte børn.

Børn og unge, der er anbragt på døgninstitutioner og opholdssteder

Det er særligt børn og unge, der er anbragt på døgninstitutioner og opholdssteder, der klarer sig fagligt dårligere, hvilket skal ses i lyset af, at de oftest har et større støttebehov end øvrige børn og unge⁴². Det er derfor vigtigt, at anbringelsesstedet støtter op om anbragte børn og unges uddannelse og skoleforløb.

Skole og uddannelse kan være vejen ud af udsathed

Undersøgelser viser, at skole og uddannelse kan være "vejen ud af udsathed", idet succes med skole og uddannelse kan styrke barnets selvværd og skærme det mod stigmatisering⁴³. Tidligere undersøgelser viser derudover, at der er færre anbragte børn og unge på institutioner, som påbegynder en gymnasial uddannelse

efter folkeskolen end børn og unge, som er anbragt i familiepleje. Børn og unge, som er anbragt på institutioner, har desuden dårligere skoleresultater sammenlignet med børn og unge anbragt i familiepleje.⁴⁴

Lave forventninger og skift i anbringelser

I litteraturen fremhæves, at fagpersoner både i og udenfor skolen, ofte har lave forventninger til anbragte børn og unges skolegang, noget som kan få betydning for de anbragte børn og unges motivation og læring.⁴⁵ Derudover peges der på, at skolegangen ofte tilsidesættes, når et barn eller en ung anbringes til fordel for behandling.⁴⁶

Det er problematisk, når en stor del af anbragte børn og unge oplever et skift i anbringelser. I forlængelse af dette følger der ofte et skoleskift med, når et barn eller

37 Socialstyrelsen, Håndbog (2019) og Bryderup (2021).

38 Bryderup (2021).

39 Bryderup (2021).

40 Socialpolitisk Redegørelse (2019).

41 Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet (2020).

42 Socialpolitisk Redegørelse (2019).

43 Socialstyrelsen, Håndbog (2019).

44 Bengtsson & Olsen (2021).

45 Bryderup et al. (2002) og Bryderup & Trentel (2012).

46 Ibid.

en ung anbringes et nyt sted, eller ligefrem huller i skolegangen, fordi barnet eller den unge ikke har et skoletilbud eller ikke deltager i undervisningen i en periode. Disse brud eller mangel på skolegang har en afgørende indflydelse på anbragte børn og unges færdigheder og muligheder for at bestå folkeskolens 9. klasseprøve.⁴⁷

Det tværgående samarbejde og et styrket læringsmiljø

Når et barn eller ung oplever skift af anbringelsessted eller skole, er det vigtigt, at anbringelsesstederne og skolerne kan arbejde fælles om barnets udvikling og udvikle en fælles forståelse af barnets situation samt planer for støtte. I litteraturen peges der derfor på, at det er vigtigt, at der udvikles et tværgående samarbejde samt et styrket læringsmiljø for børn og unge, der er anbragt.⁴⁸

Stigning i skoletilfredshed og tilknytning til en ungdomsuddannelse

Den seneste trivselsundersøgelse⁴⁹ finder, at der er flere anbragte unge tilknyttet en uddannelse sammenlignet med tidligere år. Herunder går nu flere 15- og 17-årige på forberedende uddannelse (FKU) og i mindre grad på erhvervsuddannelser.

Sammenlignet med trivselsundersøgelser fra tidligere år, synes de adspurgte børn og unge bedre om skolen i 2020 end de foregående år. Der er en signifikant stigning i andelen, som synes "virkelig godt" om skolen – fra 38 pct. i 2018 til 47 pct. i 2020.⁵⁰

47 Bryderup (2021).

48 Socialstyrelsen (2019).

49 Lausten & Andreasen (2022).

50 Lausten & Andreasen (2022).

7.2 Hvad siger de unge, vi har talt med?

De unge, vi har talt med, bekræfter i høj grad, at en god skolegang og et godt fritidsliv er afgørende for et godt børne- og ungeliv, og at det er vigtigt at anbringelsesstedet støtter op om deres skoleforløb og fritidsliv. Nedenfor er det beskrevet, hvad de unge peger på som værende af betydning for en god skolegang og et godt fritidsliv.

Tro på "os" og vores kompetencer – vi kan godt!

De interviewede anbragte unge fortæller, at det er vigtigt, at både forældre, pædagoger og sagsbehandlere tror på deres færdigheder og kompetencer. Flere af de unge, vi har talt med, giver udtryk for en oplevelse af, forældre, lærere eller pædagoger ikke tror på deres evner til at udvikle sig fagligt, hvilket betyder, at de mister troen på sig selv. Ifølge de unge er det derfor vigtigt, at børn og unge, der er anbragt, opmuntres til at gå i skole og får den rette støtte undervejs som for eksempel hjælp til lektierne og til at komme i skole om morgenen.

Flere af de interviewede unge fortæller også, at det er vigtigt, at medarbejderne på anbringelsesstederne viser interesse for deres skolegang, for eksempel spørger ind til, hvordan skoledagen har været, tilbyder hjælp til lektier og deltager i forældremøder på skolen.

At de forskellige voksne tror på de unge, er også vigtigt med tanke på børn og unges fremmøde og fravær i skolen. De adspurgte unge peger på, at det er vigtigt, at såvel skole som anbringelsesstedet tager ansvar for anbragte børn og unges skolegang. Det vil sige, at skolen tager kontakt til døgninstitutionen, hvis den unge ikke er mødt op til undervisning. Nogle unge fortæller, at de har pjækket fra skolen, og at hverken skolen eller de ansatte på institutionen har talt med dem om det. De unge, vi har talt med, siger, at de ville ønske, at de blev fastholdt i, at fremmøde i skolen er vigtigt.

De unge vil inddrages i deres eget skoleforløb

Det er ifølge de unge vigtigt, at man oplever at blive inddraget eller hørt i beslutningerne omkring ens skoleforløb. Eksempelvis kan det være svært for nogle anbragte unge at magte en fuld skoledag. I en sådan situation er det vigtigt, at de unge bliver inddraget i, hvilke fag der skal prioriteres, samt hvor mange timer, de kan fungere med, eller hvilke forventninger, der er til lektielæsning eller til dem i øvrigt efter en skoledag.

Derudover er det vigtigt, at både pædagoger og lærere snakker med den unge om, hvad deres drømme er for fremtiden. Flere af de interviewede unge fortæller, at det var et savn, som de oplevede, da deres forældre ikke altid kunne indgå i sådanne snakke. Det er her vigtigt, at pædagogerne og lærerne spørger ind til, hvad det enkelte barn eller ung drømmer om at lave og arbejde med, når de bliver voksne, hvad deres styrker er, hvilke(n) uddannelse(r) den unge overvejer, hvad fordelene og ulemperne ved den pågældende uddannelse er, hvordan man kan støtte op omkring forløbet osv.

Anbringelsesstedet skal støtte op om fritidsaktiviteter som styrker børn og unges sociale relationer

De unge påpeger, at det er vigtigt, at anbringelsesstedet opfordrer til og støtter op om børnene og de unges deltagelse i fritidsaktiviteter. På nogle anbringelsessteder har de interne fritidstilbud, men her er det vigtigt, at de også har mulighed for at deltage i fritidsaktiviteter udenfor anbringelsesstedet, så de kan danne netværk og venskaber med børn udenfor institutionen. Det er desuden vigtigt, at medarbejderne støtter op om børnenes fritidsaktiviteter ved at vise interesse, hjælpe med transport til og fra aktiviteterne og deltage, når der afholdes kampe, koncerter mv.

Deltagerne på workshoppen påpeger desuden i tråd med både de interviewede unge og de interviewede medarbejdere og ledere, at det er vigtigt, at personalet på anbringelsesstedet støtter op om og deltager i skolearrangementer og ved stævner, kampe osv. i forbindelse med fritidsaktiviteter.

Anbringelsesstedet skal have adgang til Aula, e-boks mv.

Både de unge og deltagerne på workshoppen påpeger, at medarbejderne på anbringelsesstederne skal have adgang til Aula, børnenes e-boks mv. på lige fod med forældre til ikke-anbragte børn. Det vil give eksempelvis barnets kontaktperson mulighed for at følge med i, hvad der sker på skolen og hjælpe barnet på lige fod med klassekammeraternes forældre.

7.3 Hvad siger de medarbejdere og ledere, vi har talt med?

Personalet på anbringelsesstederne bekræfter i høj grad de unges udmeldinger og mener ligeledes, at anbringelsesstedet skal støtte op og uddannelse og skole, samt at samarbejdet i mellem de to institutioner spiller en afgørende rolle. Nedenfor er det beskrevet, hvad medarbejdere og ledere peger på som værende af betydning for anbragte børn og unges skoleforløb.

Anbringelsesstedet skal støtte op om uddannelse og skole

Medarbejdere og ledere fortæller, at det er vigtigt, at børn og unge, der er anbragt, oplever, at der støttes op omkring deres uddannelse og skoleforløb. Det kan for eksempel være ved at hjælpe dem med at komme op om morgenen, komme hen på skolen, herunder få tilrettelagt en kørselsordning til dem, eller støtte op omkring lektielæsningen efter skole.

Samarbejdet mellem skolen og anbringelsesstedet er afgørende

Personalet på anbringelsessteder har et skærpet fokus på, at de skal styrke samarbejdet med skolen og motivere barnet og den unge til at deltage i skolen. Personalet understreger, at det er vigtigt, at pædagogerne fra anbringelsesstedet og lærerne på skolen samarbejder omkring skoleforløbet og deler relevant viden med hin-

anden. Et samarbejde mellem anbringelsesstedet og skolen kan for eksempel indebære jævnlige møder på organisatorisk niveau eller en ugentlig telefonsamtale mellem det enkelte barns/den unges kontaktperson og læreren. Personalet fortæller, at de ofte har et andet kendskab til barnet eller den unge end personalet på skolen, og at de kan bidrage med viden om, hvad der hjælper barnet eller den unge i sin hverdag.

For nogle børn og unge er det for eksempel vigtigt, at de kan trække sig eller få forklaret tingene på forskellige måder. Denne viden vil personalet på anbringelsesstederne meget gerne dele med andre fagpersoner, som er tæt på den unge. På den måde kan der etableres en fælles forståelse af det enkelte barns situation samt udvikles fælles mål og handlingsstrategier for støtten til barnet eller den unge.

7.4 Interviewpersonernes forslag til, hvordan man kan støtte op om uddannelse og skole

- + Børn og unge, der er anbragt, skal have den rette hjælp og støtte. Dette er nemmere, når samarbejdet mellem anbringelsesstedet og skolen fungerer godt. For eksempel kan kontaktpersonen kobles op på Aula, så der er mulighed for at følge med og hjælpe børnene i skolesammenhænge, deltage i forældresamtaler og andre arrangementer på skolen.
- + Børn og unge, der er anbragt, skal opleve, at der er nogle, som tror på deres muligheder for at udvikle sig fagligt og hepper på dem. Det er vigtigt, at børn og unge, der er anbragt, oplever, at der er nogle, som tror på deres færdigheder og kompetencer.
- + Alle børn og unge skal opleve, at de bliver inddraget i deres skole- og uddannelsesforløb, og at der er voksne, som gerne vil tale med dem om deres fremtidsplaner og drømme for uddannelsesforløb. Børn og unge, der er anbragt, kan have oplevet ting inden de blev anbragt, og det er derfor vigtigt, at ansatte på anbringelsesstedet ser dem, at de unge får hjælp til deres udfordringer, og at der er en god kommunikation mellem de unge og ansatte

8.

Relationen mellem anbragte børn og unge og medarbejdere på anbringelsesstedet

”Hvis du skal skabe et godt udviklingsforløb for et barn i en anbringelse, så handler det om at kunne hverve de rigtige mennesker og at kunne uddanne og forme dem til at kunne håndtere børnenes udfordringer”

Afdelingsleder på døgninstitution

8.1 Hvad viser tidligere undersøgelser?

En god relation mellem børn og voksne på anbringelsesstedet er ifølge flere tidligere undersøgelser helt afgørende for børnenes trivsel. Der er forskellige parametre, som er vigtige, hvis man gerne vil skabe en god relation mellem børn og voksne. Nedenfor er det beskrevet, hvad der ifølge tidligere undersøgelser især har betydning for relationen mellem børn og voksne.

Én-til-én-kontakt mellem barn og voksen

Ifølge børn og medarbejdere på døgninstitutioner og opholdssteder er én-til-én-kontakt mellem barn og voksne på anbringelsesstedet afgørende i forhold til at etablere en tæt og tillidsfuld relation, der skaber god trivsel for barnet.⁵¹ Det gælder både én-til-én-kontakt på anbringelsesstedet og også i forbindelse med aktiviteter udenfor anbringelsesstedet.

Initiativ og vedholdenhed fra den voksnes side

Det er ifølge anbragte børn rart, når den voksne tager initiativ til aktiviteter. Både én-til-én-aktiviteter, men også aktiviteter i mindre børnegrupper, da det kan være svært for nogle børn selv at tage kontakt til de voksne. Derudover er det vigtigt, at de voksne er vedholdende i deres relation til barnet, da det medvirker til at skabe tillidsfulde relationer og trivsel⁵².

Engagement og involvering i barnets liv

Det er vigtigt for anbragte børns relation til de voksne på anbringelsesstedet, at de kan mærke, at de voksne er oprigtigt interesserede i dem – ikke fordi de får deres løn for det, men fordi de er engagerede i dem og holder af dem. Børnene beskriver det som negativt, hvis de har en oplevelse af, at anbringelsesstedet blot er de voksnes arbejdsplads. Det er derfor vigtigt, at de voksne er taktfulde og opmærksomme på ikke at signalere, at de er på arbejde og for eksempel ikke forskanser sig på kontoret⁵³.

Kontinuitet i medarbejdergruppen

Det er vigtigt for den positive relation mellem børn og voksne på anbringelsesstedet, at medarbejderne ikke udskiftes hyppigt, og at medarbejderne ofte er til stede på anbringelsesstedet. For meget udskiftning blandt personalet kan opleves som svigt⁵⁴. Hvis der går lang tid mellem vagterne for medarbejderne, kan det desuden besværliggøre relationen, ligesom hyppige vagtskift kan skabe utryghed. Flere tidligere undersøgelser viser, at anbragte børn oplever, at de har den tætteste relation til de voksne, som de har kendt i længst tid, og de foretrækker, at medarbejderne har lange vagter – gerne sådan at de samme voksne er på institutionen i flere dage ad gangen⁵⁵. Schwartz m.fl. skriver i forlængelse heraf, at det ikke er befordrende for udvikling og styrkelse af børn og unges tilknytningsevne, at de i perioder skal undvære den pædagog, de føler sig mest knyttet til.⁵⁶

51 Ankestyrelsen (2019).

52 Ankestyrelsen (2019).

53 Børnerådet (2012).

54 Børnerådet (2012).

55 Børnerådet (2012); Ankestyrelsen (2019).

56 Schwartz m.fl. (2008).

8.2 Hvad siger de unge, vi har talt med?

De unge, vi har talt med, bekræfter i høj grad, at gode relationer og én-til-én-kontakt med de voksne på anbringelsesstedet er afgørende for deres trivsel. Nedenfor er det beskrevet, hvad de unge peger på som værende af betydning for relationen mellem børn og voksne.

Aktiviteter, som styrker relationer, sammenhold og fællesskab

Ifølge de unge er det meget vigtigt, at der løbende arrangeres aktiviteter, som bidrager til, at man får en god relation til både de andre børn og de voksne på anbringelsesstedet. "Man kan ikke bare proppe en masse mennesker ind i det samme hus og så sige, nu bor I sammen, så nu må I opføre jer som en familie", som en af de unge siger. En anden fortæller, at de på hendes opholdssted tog på ferie to gange om året, og at det betød meget for fællesskabet og relationen til de voksne: "især det med at se pædagogerne mere som mennesker – lige pludselig ser man dem om morgenen med uglet hår". Flere af de unge fremhæver også dét at være alene sammen med én af de voksne som noget, der er rart og styrker relationen til den pågældende voksne. Det kan for eksempel være på en fisketur, i biografen, på shopping osv.

Mulighed for fortrolighed

Flere af de unge, vi har talt med, påpeger, at det kan skabe utryghed, at man som anbragt ikke ved, om dét, man i fortrolighed fortæller eksempelvis sin primære kontaktperson, bliver delt med de andre ansatte på anbringelsesstedet. De mener derfor, at det er vigtigt, at personalet oplyser børnene om, hvilke oplysninger de er nødt til at dele med resten af personalegruppen, og også at der må være en bagatelgrænse for, hvad der skal deles. Eksempelvis kan man som ung have behov for at fortælle en voksen om forelskelse, kærestesorger, brug af prævention mv., uden at man er interesseret i, at resten af personalegruppen hører om det. Det er desuden vigtigt, at medarbejderne ikke laver overleveringer af information om børn, mens børnene hører på det, og at de, når de dokumenterer forhold om børnene, hele tiden er bevidste om, at børnene muligvis kommer til at læse det skrevne, når de fylder 15 år.⁵⁷

Mulighed for at skifte primær kontaktperson

Det skal ifølge de unge være nemmere at skifte primær kontaktperson, hvis relationen mellem barn og kontaktperson ikke fungerer. "Hvis du ikke kan med den kontaktperson, du har fået tildelt, er du helt lost", som en af de unge siger. Det er nemlig ofte kontaktpersonen, man som anbragt bliver henvist til, hvis man har brug for hjælp, spørgsmål eller andet, og som deltager i alle møder vedrørende ens sag. Ifølge flere af de unge, vi har talt med, skal det desuden være muligt at få indflydelse på valget af kontaktperson.

De voksne skal give noget af sig selv

Det er ifølge de unge vigtigt, at de voksne indimellem deler ting om sig selv og deres privatliv med børnene. "Vi skal væk fra det med, at det hele skal være så privat – at man ikke kan få noget at vide om pædagogernes privatliv", som en af dem siger. Når de voksne fortæller om sig selv og deres privatliv, giver det børnene en følelse af, at de gerne vil dem, og at relationen ikke udelukkende er professionel. De unge fortæller også, at de ligesom alle andre børn har behov for knus og kram, og at det derfor er vigtigt, at de voksne er i fysisk berøring med børnene, men samtidig er gode til at fornemme og respektere børnenes behov og grænser.

Personalet skal have de rette kompetencer

De unge påpeger, at der skal være mere uddannet personale på anbringelsesstederne, end de selv har oplevet, og at personalet skal have de rette kompetencer til at hjælpe børnene, herunder viden om konflikt håndtering og om anbragte børn og de udfordringer, de kan have. Ifølge de interviewede tidligere anbragte unge er det en udfordring, når et anbringelsessted anvender mange vikarer uden socialpædagogisk uddannelse. Ved at sikre mere og bedre uddannet personale vil man ifølge de tidligere anbragte unge blandt andet kunne reducere antallet af magtanvendelser.

57 Nielsen (2005).

Der skal være en tillidsrepræsentant på anbringelsesstederne

Nogle af de tidligere anbragte unge, vi har talt med, foreslår en ordning, hvor en person udefra, tilknyttes døgninstitutionen, som tillidsrepræsentant eller talsperson for de børn og unge, der er anbragt, på stedet. Det skal ifølge de unge være en person, som er 100 pct. på børnenes side, og som kan kontaktes, hvis børnene har problemer under anbringelsen. Det skal derfor hverken være en person fra institutionen eller en, der repræsenterer kommunen, men en person, som kan repræsentere de unge ved møder med for eksempel socialtilsynet, kommunen mv. De påpeger desuden, at anbragte børn og unge i højere grad skal oplyses om deres rettigheder og muligheder for hjælp, for eksempel via BørneTelefonen, socialtilsynenes wistleblowerordninger mv.

Fokus på barnets styrker frem for på dets svagheder

Både deltagerne på workshoppen og de interviewede unge påpeger, at der bør være større fokus på anbragte børns styrker frem for konstant at fokusere på de ting, børnene skal ændre for at opfylde målene i deres handlingsplaner. Det er ifølge nogle af de unge stressende, at der hele tiden skal arbejdes med at opfylde mål i handlingsplanen, og at de mål, som opfyldes, straks efter bliver erstattet af nye mål. Enkelte af de unge påpeger desuden, at de ikke bryder sig om, at nogle anbringelsessteder hedder "behandlingshjem", da det signalerer, at der er noget galt med de børn og unge, der bor der. En af deltagerne på workshoppen påpeger i tråd hermed, at vi skal væk fra behandlingsretorikken omkring anbragte børn og unge, da den er stigmatiserende, og fordi "en behandler krammer mindre end en mor".

8.3 Hvad siger de medarbejdere og ledere, vi har talt med?

Både de interviewede medarbejdere og ledere samt deltagerne på workshoppen nævner som noget af det første relationen til de voksne på anbringelsesstedet som afgørende for trivsel blandt børn og unge, der er anbragt, herunder blandt andet at det er vigtigt med tætte kontinuerlige voksenrelationer.

Relationen til kontaktpersonen er afgørende

Ifølge to af de ledere, vi har talt med, er det gode anbringelsesforløb kendetegnet ved, at der er et godt match mellem barnet og barnets primære pædagog på anbringelsesstedet, og – hvis barnet går i intern skole – også den primære kontaktlærer. Det er ledernes erfaring, at der som regel er et godt match mellem barnet og primærpædagogen, selvom de bliver matchet, inden barnet flytter ind på anbringelsesstedet. I de sjældne tilfælde, hvor der viser sig at være et dårligt match, er det muligt at bytte rundt, så barnet får en ny primærpædagog. Samtidig påpeger lederne dog, at det bliver sårbart, hvis et barn udelukkende knytter sig til sin primære pædagog, som kan skifte job, brække benet osv. Derfor har de organiseret medarbejderne i teams, så der er flere voksne, som kan løse opgaver i forhold til det enkelte barn. Hvis et barn for eksempel foretrækker at købe tøj sammen med en anden end sin primære pædagog, er det muligt. En af deltagerne på workshoppen foreslår, at børn og unge der er anbragt skal have mulighed for at flytte med deres primære pædagog, hvis vedkommende får nyt job på et andet anbringelsesstedet.

Fokus på medarbejdernes faglige og personlige kompetencer

To af de ledere, vi har talt med, påpeger i tråd med de unge, at det er altafgørende, at personalet på anbringelsesstedet har de rette kompetencer. Det er ifølge lederne ikke nok, at medarbejderne har de rette faglige kompetencer, de skal også have de rette personlige

kompetencer, som gør at de kan møde børnene på en kærlig, omsorgsfuld og forstående måde. På anbringelsesstedet, som de to ledere repræsenterer, får alle medarbejdere løbende efteruddannelse i teorier, tilgange og metoder, som er relevante i forhold til anbragte og traumatiserede børn, så de hele tiden bliver holdt til ilden og udfordret fagligt. Derved får de også et fælles sprog i personalegruppen og et fælles afsæt for deres arbejde med børnene. Det har ifølge lederne en positiv indvirkning på børn og unge, der er anbragt, når medarbejderne agerer nogenlunde ens og for eksempel ikke stiller forskellige krav til børnene.

Vigtigt, at de voksne har det godt med hinanden

To af lederne peger på, at det også er afgørende for de anbragte børn og unges trivsel, at de voksne på anbringelsesstedet har det godt med hinanden, præcis ligesom det er vigtigt, at de voksne har det godt med hinanden i en familie. En af forudsætningerne herfor er, at medarbejderne er gode til at samarbejde på tværs af fagligheder. For at understøtte et godt samarbejde har de på et af anbringelsesstederne blandt andet heldagsmøder hver 14. dag, hvor de enkelte medarbejderteams får supervision af stedets interne psykologer samt har mulighed for at drøfte deres samarbejde og de børn, de samarbejder om. Møderne er ifølge lederne i høj grad medvirkende til at skabe trivsel og godt samarbejde blandt medarbejderne og dermed også trivsel blandt børnene på stedet.

8.4 Interviewpersonernes forslag til, hvordan anbringelsesstedet kan styrke relationen mellem børn og voksne

- + Der skal kontinuerligt være aktiviteter, som styrker relationer, sammenhold og fællesskab mellem børn og voksne.
- + Der skal skabes arbejdsvilkår, som giver medarbejderne mulighed for personligt engagement i barnet og én-til-én- kontakt med barnet både på og udenfor anbringelsesstedet.
- + Der skal være mulighed for, at børn og unge, der er anbragt, kan skifte og få indflydelse på valget af ny kontaktperson i de tilfælde, hvor relationen mellem barn og kontaktperson ikke fungerer.

9.

Kontakt til familie og netværk

”Det kan være meget ensomt at flytte ud fra et anbringelsessted, fordi man ofte ikke har særlig meget andet netværk. [...] så stedet skal støtte op om, at man har kontakt til familie eller bagland eller netværk, eller hvad man nu har under anbringelsen”

Tidligere anbragt ung

9.1 Hvad viser tidligere undersøgelser?

Tidligere undersøgelser viser, at de fleste børn og unge, der er anbragt, ønsker at bevare relationen til deres familie under anbringelsen, men at der også er børn og unge, som ikke ønsker kontakt til familien. Nogle af de børn, som gerne vil bevare relationen til deres familie, vil desuden gerne have hjælp fra anbringelsesstedet dertil. Generelt vil anbragte børn gerne have mere indflydelse på, hvilke familiemedlemmer de skal se og hvor ofte, herunder også hvornår og hvor ofte de for eksempel kan ringe til forældre, søskende og bedsteforældre.

Børn og unge, der er anbragt, har ret til samvær med deres forældre

Børn og unge har ret til samvær og kontakt med deres forældre⁵⁸ og netværk, når de bliver anbragt udenfor hjemmet.⁵⁹ Det er kommunen, der afgør omfanget af samværet og kontakten. Kommunen kan også bestemme vilkår for samværet og kontakten. Kommunen har pligt til at sørge for, at relationen mellem forældrene og barnet eller den unge holdes ved lige. Det betyder at kommunen skal fastsætte og regulere samvær og kontakt.⁶⁰ Kommunen skal beslutte, hvor, hvornår og hvor længe samvær skal finde sted.⁶¹

Anbragte børn og unge skal ifølge serviceloven⁶² høres og inddrages i beslutninger om samvær, og afgørelser om samvær skal træffes ud fra, hvad der er til barnets bedste. Udgangspunktet for forvaltningens afgørelse skal efter nuværende regler om samvær være, at barnet eller den unge har behov for at bibeholde en god kontakt til forældrene.⁶³ Det bemærkes, at den politiske aftale om Børnene Først forventes at have en større indflydelse på tilrettelæggesen af samværet med forældre og netværk for børn og unge, der er anbragt.

I aftalen lægges der blandt andet op til, at anbragte børn skal have ret til at sige nej til samvær med deres biologiske forældre.

Omsorg for anbragte børn og unges forældre samt forældrenes opbakning

Undersøgelser viser desuden, at forældrenes opbakning til anbringelsen har betydning for både samarbejdet med medarbejderne på anbringelsesstedet og for børnenes trivsel under anbringelsen⁶⁴. Det er derfor vigtigt, at forældrene bliver involveret i forberedelsen af anbringelsen og i børnenes liv under anbringelsen.⁶⁵

Forældremyndighedens indehaver skal tilbydes en støt-teperson i forbindelse med barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet.⁶⁶ Uanset om forældrene på sigt kan varetage omsorgen for barnet eller den unge, og barnet eller den unge dermed vil kunne hjemgives til forældrene, spiller forældrene ofte en vigtig rolle for barnet eller den unge.

58 Jf. "Vejledning nr. 9142 af 26.02.2019 om indsatser og særlig støtte til børn og unge og deres familier" dækker udtrykket forældrene både forældremyndighedsindehavere og forældre, der ikke har del i forældremyndigheden. Det betyder, at hensynet til barnet eller den unges behov for og ønske om samvær skal stå over forældrenes ønske om kontakt og samvær.

59 Jf. lovbekendtgørelse nr. 170 af 24.01.2022 om social service § 71, stk. 1.

60 Jf. lovbekendtgørelse nr. 170 af 24.01.2022 om social service § 71, stk. 2.

61 Ankestyrelsen (2020).

62 Lovbekendtgørelse nr. 170 af 24.01.2022 om social service § 48.

63 Se <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/200912L00178>. Punkt 3.1.3.3. i "Bemærkninger til lovforslaget" – lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forældreansvarsloven, lov nummer 628 af 11. juni 2010.

64 Ankestyrelsen 2019.

65 Andersen og Hansen (2019, s. 48) og Folkehelseinstituttet 2020.

66 Jf. lovbekendtgørelse nr. 170 af 24.01.2022 om social service § 54.

Støtten kan derfor også iværksættes med henblik på at støtte forældrene i at have samvær med barnet eller den unge eller på anden måde bidrage til at sikre en positiv udvikling for barnet eller den unge. En støtteperson til forældrene kan være med til at dække de behov, som forældrene har under barnets anbringelse og kan dermed også være med til at styrke forældrenes samarbejde og involvering i arbejdet omkring barnet.⁶⁷

I en norsk rapport⁶⁸ henvises der til et registerstudie⁶⁹ fra USA, hvor det fremhæves, at anbragte unge på døgninstitution havde kontakt til familie og venner hver 5. dag. Der var flest tilfælde af telefonisk kontakt, lidt færre tilfælde, hvor familie og venner kom på besøg på institutionen, og færrest tilfælde, hvor den anbragte selv besøgte familie og venner. Resultaterne fra registerstudiet viser, at når et barn eller en ung får muligheden for at besøge sin familie, kan det bidrage til, at unge får mindre normbrydende adfærd, bedre overgang fra institution og bedre udvikling over tid.⁷⁰

67 Jf. "Vejledning nr. 9142 af 26.02.2019 om indsatser og særlig støtte til børn og unge og deres familier", pkt. 271.

68 Johansen m.fl. (2020).

69 Huefner JC, Pick, R. M., Smith, G. L., Stevens, A. L., Mason, W. A. Parental Involvement in Residential Care: Distance, Frequency of Contact, and Youth Outcomes. *Journal of Child and Family Studies* 2015;24(5):1481-9.

70 Ibid.

9.2 Hvad siger de unge, vi har talt med?

De unge, vi har talt med, bekræfter i høj grad, at gode relationer til familien og netværk er vigtigt for anbragte børn og unges trivsel, men at det er vigtigt at barnet eller den unge høres i, hvordan eller om de vil bibeholde kontakten. Nedenfor er det beskrevet, hvad de unge peger på som værende af betydning for kontakten til familie og netværk.

Der skal støttes op om kontakten til familie

De unge, vi har talt med, påpeger, at det er vigtigt, at anbringelsesstederne støtter op om børnenes kontakt til familie og øvrigt netværk under anbringelsen, fordi anbringelsen – uanset længde – er midlertidig, og det derfor er vigtigt, at der er nogle gode og bæredygtige relationer også efter anbringelsen. Ifølge de unge skal der særligt støttes op om kontakten til forældre, når relationen er svær. I de tilfælde er det vigtigt, at anbringelsesstedet forsøger at hjælpe både barnet og forældrene med at forbedre deres relation.

Det er desuden vigtigt, at anbringelsesstedet hjælper børn og unge med at bevare kontakten til deres eventuelle søskende, uanset hvordan kontakten til forældrene er. En af de interviewede unge fortæller, at hendes ældre søster blev anbragt nogle år før, hun selv blev anbragt. Fordi søsteren ikke ville hjem til deres mor, mistede den unge også kontakten til sin søster i en længere periode, hvilket var svært og gjorde, at hun følte sig svigtet af søsteren. En anden fortæller, at hun havde en konflikt med sin far, da hun var anbragt, og at hendes søster fik rollen som mægler mellem dem. Hun ville ønske, at de voksne på anbringelsesstedet havde hjulpet med at løse konflikten i stedet, og påpeger, at børn skal have lov til at være børn uden at føle, at de skal mægle i konflikter.

Kontakten til forældrene skal være på barnets præmisser

Selvom nogle af de interviewede unge ønsker at bevare kontakten til deres familie og ønsker støtte til dette, er der også flere af dem som samtidig fremhæver, at man som anbragt selv skal have lov til at bestemme, om man vil have samvær med sine forældre, ligesom de peger

på, at kontakten til forældrene, skal være på barnets præmisser. Man skal ikke tvinges til at være sammen med sin familie, som en af dem siger. Anbringelsesstedet skal derimod lytte til børnene, hvis de ikke har lyst til at se deres forældre uanset børnenes alder. De påpeger desuden, at anbringelsesstedet bør være opmærksom på børnenes adfærd og humør efter samvær med forældrene. Hvis et barn for eksempel ikke kan sove eller bliver meget aggressivt umiddelbart efter samvær, kan det skyldes problemer med samværet.

Familien skal involveres i børnenes liv under anbringelsen

De unge fremhæver, at det er vigtigt, at familien og eventuelt andre i netværket inviteres med til diverse arrangementer på anbringelsesstedet, i skolen og til fritidsaktiviteter, så de kan følge med i børnenes liv og hverdag. Det kan for eksempel være fødselsdage, julearrangementer, sommerfester, kampe, træning mv. Det styrker både relationen mellem de anbragte børn og unge og deres familier og samarbejdet mellem anbringelsesstedet og forældrene.

9.3 Hvad siger de medarbejdere og ledere, vi har talt med?

Ledere og medarbejdere på de anbringelsessteder, vi har besøgt, er enige i, at børnenes kontakt til deres familier er meget afgørende for deres trivsel, ligesom institutionernes dialog og samarbejde med forældrene er det.

Løbende kontakt til forældrene

Det er ifølge deltagerne på workshopen og de interviewede ledere vigtigt, at der både før og under anbringelsen er en løbende dialog og et godt samarbejde med forældrene. På et af anbringelsesstederne har de med succes ansat en netværksmedarbejder, som hver uge tager kontakt til børnenes familier og fortæller om stort og småt. Her er det ifølge lederne vigtigt, at forældrene ikke kun hører om de problemer, der eventuelt måtte være, men også hører "den gode historie", når der for eksempel er sket noget godt i skolen eller i fritiden. Børnene giver ifølge lederne udtryk for, at de er glade for, at netværksmedarbejderen orienterer og "tager sig af" deres forældre. Netværksmedarbejderen hjælper også med at finde ud af, hvad barn og forældre kan lave sammen i weekenderne, og forældrene opfordres til at tage kontakt, hvis der er noget, de har brug for at vende.

Børn og unge og deres forældre bør forberedes på anbringelsen for at sikre en god opstart

Udover et godt samarbejde og en løbende dialog mellem anbringelsesstedet og forældrene, så er det ifølge de ledere, vi har talt med, også væsentligt, at anbringelsesstedet arbejder på at sikre tryghed for både forældre og barn i overgangen fra hjem til anbringelsessted. En god og tryk opstart på anbringelsen er nemlig ifølge lederne central i forhold til at sikre et vellykket forløb. På et af anbringelsesstederne har de fx god erfaring med, at primærpædagogen besøger barnet/den unge og familien flere gange, inden indflytning på anbringelsesstedet. Det gælder især i de tilfælde, hvor barnet/den unge og/eller forældrene udviser modstand over for anbringelsen, og hvor der er behov for at skabe tillid og motivere såvel barnet/den unge som forældrene, og få dem til at se meningen med anbringelsen. Formålet er desuden, at primærpædagogen og barnet/den unge samt forældrene begynder at lære hinanden at kende. Alle børn og unge kommer desuden på besøg på anbringelsesstedet sammen med deres forældre, inden deres anbringelse starter.

9.4 Interviewpersonernes forslag til, hvordan anbringelsesstedet kan arbejde med kontakten til barnets familie og øvrige netværk

- + Anbringelsesstedet skal støtte op om børnenes kontakt til familie og øvrigt netværk under anbringelsen, hvis børnene ønsker det, herunder både forældre, bedsteforældre, søskende mv.
- + Anbringelsesstedet skal hjælpe børnene med at løse og håndtere eventuelle konflikter med forældre.
- + Anbringelsesstedet skal hjælpe med at lave kompromiser i forbindelse med samvær, hvor både forældre og børn bliver hørt, for eksempel aftaler om kortere besøg.
- + Anbringelsesstedet bør have fokus på at skabe en god opstart på anbringelsen, herunder forberede barn og forældre via hjemmebesøg og besøg på institutionen forud for anbringelsen.
- + Anbringelsesstedet skal holde forældrene løbende orienteret om deres barns hverdag, herunder om både

Litteratur

Andersen, Lisbeth Zornig og Laura Marcela Hansen (2019). **Jeg er godt anbragt, når... . Fortællinger og anbefalinger om anbringelse fra børn og fagpersoner.** København: Gyldendal.

Andersen, Signe Hald og Bent Jensen (2016): **Anbringelser. Historik, omfang, årsager og virkemidler.** København: Gyldendal og Rockwool Fondens Forskningsenhed.

Ankestyrelsen (2019). **Trivsel blandt børn anbragt på døgninstitutioner og opholdssteder.** København: Ankestyrelsen.

Ankestyrelsen (2020). **Anbragte børn og unge har ret til samvær og kontakt under anbringelsen. Information på Ankestyrelsens hjemmeside:** <https://ast.dk/born-familie/hvad-handler-din-klage-om/sager-om-born-og-unge/ret-til-samvaer-og-kontakt>.

Ankestyrelsen (2021A). **Inddragelse af børn og unge ved valg af indsats og opfølgning.** København: Ankestyrelsen.

Ankestyrelsen (2021B): **Kommunernes valg af opholdssteder og døgninstitutioner – eksempler på praksis og overvejelser fra seks kommuner.** København: Ankestyrelsen.

Barneombudet (2020). **De tror vi er shitkids. Rapport om barn som bor på barnevernsinstitution.** Oslo: Barneombudet.

Barnombudsmannen (2019). **Vem bryr sig – när samhället bliver förälder.** Stockholm: Barnombudsmannen.

Bengtsson, Tea Torbenfeldt & Rikke Fuglsang Olsen (2021). **Kortlægning af viden om kvalitet i sagsbehandlingen på børne- og ungeområdet: Et litteraturstudie af danske publikationer.** København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Bolvig Iben, Signe Frederiksen & Mette Thorsager Jensen (2021). **Betydningen af anbringelsestype for anbragte børns skoleresultater. Sammenligning af familiepleje og institutionsanbringelse.** København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Bryderup, Inge M., Bent Madsen og Anette Sejer Pertou (2002). **Specialundervisning på anbringelsessteder og i dagbehandlingstilbud – En undersøgelse af pædagogiske processer og samarbejdsformer.** København: Danmarks Pædagogiske Universitet.

Bryderup, Inge M. & Marlene Quisgaard Trentel (2012). **Tidligere anbragte unge og uddannelse.** Århus: Forlaget Klim.

Bryderup, Inge M. (2021). **Anbragte børns og unges skolegang er livsvigtig for deres fremtid. Artikel på Danmarks Læringsportal –** <https://emu.dk/grundskole/saerlige-elevgrupper/anbragte-boern-og-unge/anbragte-boerns-og-unges-skolegang-er?b=t5-t136-t4621>.

Børnerådet (2012). **”De prøver at gøre det så normalt som muligt.” Et indblik i 113 anbragte børn og unges liv.** København: Børnerådet.

De Anbragtes Vilkår (2021). **Et rigtigt hjem. Vores visioner for fremtidens anbringelse.** København: De Anbragtes Vilkår.

Deloitte (2017): **Efterværn og den gode overgang til voksenlivet. Undersøgelse af efterværnsområdet i Danmark.** Odense: Socialstyrelsen.

Egelund, Tine, Turf Böcker Jakobsen, Ida Cecilie Norn Hammen, Martin Olsson & Anders Høst (2018): **Sammenbrud i anbringelser af unge: Erfaringer, forklaringer og årsagerne bag.** København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Jensen, Birgitte Schjær (2014). **Inddragelse af udsatte børn og unge i socialt arbejde – reel inddragelse eller symbolsk retorik? Ph.d.-afhandling.** Aalborg: Aalborg University Press.

Johansen, Trine Bjerke, Patricia Sofia Jacobsen Jardim, Nora Blaasvær, Heather Ames, Heather Menzies Munthe-Kaas, Alexander Tingulstad og Rigmor C. Berg (2020): **Gode barnevernsinstitutioner. En systematisk kartleggingsoversikt.** Oslo: Folkehelseinstituttet.

Kjelsaas, Iselin, Elisabeth Backe-Hansen, Dag Ellingsen, Maria Køber Guldvik, Øyvind Vennerød & Simen Pedersen (2020): **Best egnede tiltak når barn og unge skal bo utenfor hjemmet.** Oslo: Menon Economics.

Lausten Mette, Dines Andersen, Peter Rohde Skov & Alva Albæk Nielsen (2015): **Anbragte 15-åriges hverdagsliv og udfordringer – del II. Rapport fra tredje dataindsamling af forløbsundersøgelsen af anbragte børn født i 1995.** København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Lausten, Mette & Trine Jørgensen (2016): **Anbragte børn og unges trivsel 2016.** København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

LaustenMette & Asger Graa Andreasen (2022). **Anbragte unges trivsel 2020. Trivselsundersøgelse blandt anbragte 15- og 17-årige, 2014-2020.** København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Lund Lisbeth, Sølvhøj Ida Nielsen, Danielsen Dina, Folker, Anna Paldam & Andersen, Susan (2020): **Digitale enheders betydning for søvn hos 0-15 årige børn og unge. Et systematisk review.** Statens Institut for Folkesundhed.

Møller, Simon Østergaard & Sofie IIsvard (2018). **Intensive anbringelsesforløb. Principper for praksis. Metodecentret.**

Nielsen, Henrik Egelund, Dannie Andersen, Alma Ankerbo, Naja Ericson, Stefan Jul Gunnensen, Christina Jensen, Leila Fatima Madsen, Bente Nielsen & Pernille Romer Rosberg (2005). **TABUKA. Tidligere anbragtes bud på kvalitet i anbringelsen af børn og unge.** København: Forlaget Børn og Unge.

Ormstad, Sari Susanna, Christine Hillestad Hestevik, Heather Menzies Munthe-Kaas, Nora Blaasvær, Ashley Elizabeth Muller & Rigmor C Berg (2020). **Barn og unges medvirkning i barnevernet: en systematisk kartleggingsoversikt. Rapport – 2020.** Oslo: Folkehelseinstituttet.

Ottosen, Mai Heide, Mette Lausten, Signe Frederiksen & Dines Andersen (2015). **Anbragte børn og unges trivsel 2014.** København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Rambøll (2018): **Anbragte børn og unges trivsel 2018.**

Rasmussen, Pernille Skovbo, Anne-Dorthe Hestbæk & Maria Røgeskov, (2020). **Svære anbringelsesager – erfaringer fra VISO-rådgivningsforløb.** København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Schwartz, Ida, Jørgen Gleerup, Elin Soelmark, Elin Andersen & Britta Kruse (2008). **Børneperspektiver på døgninstitutioner – Inddragelse af og samarbejde med børn og forældre.** Odense: Syddansk Universitetsforlag.

Socialstyrelsen (2019). **Håndbog for det gode anbringelsesforløb i familiepleje.** Odense: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen (2020): **Faglig vejledning om sociale medier. Til brug for inddragelse af emnet sociale medier i kvalitetsvurderingen.** Odense: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk

Maj 2022